

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Nina SELAN

**PREGLED ZAPISOV O NAMAKANJU V
SLOVENSKIH PUBLIKACIJAH**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Nina SELAN

**PREGLED ZAPISOV O NAMAKANJU V SLOVENSKIH
PUBLIKACIJAH**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**OVERVIEW OF RECORDS ON IRRIGATION IN SLOVENIAN
PUBLICATIONS**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2016

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija agronomije. Opravljeno je bilo na Katedri za aplikativno botaniko, ekologijo, fiziologijo rastlin in informatiko Oddelka za agronomijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Pregled zapisov o namakanju smo pridobili v vzajemnem računalniškem katalogu slovenskih knjižnic COBISS, Digitalni knjižnici Slovenije dLib.si, s pregledom arhiva slovenskega zgodovinskega časopisa Kmetijske in rokodelske novice oziroma kasneje Novice kmetijskih, rokodelskih in narodnih stvari ter arhiva novejšega dnevnega časopisja, ob pridobitvi gesla, in sicer dnevnika Večer.

Študijska komisija Oddelka za agronomijo je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Tomaža BARTOLA, za somentorico pa prof. dr. Marino PINTAR.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednica: prof. dr. Metka HUDINA
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član: prof. dr. Tomaž BARTOL
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: prof. dr. Marina PINTAR
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: doc. dr. Vesna ZUPANC
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Datum predavitve:

Podpisana izjavljam, da je diplomsko delo rezultat lastnega raziskovalnega dela. Izjavljam, da je elektronski izvod identičen tiskanemu. Na univerzo neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravici shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete.

Nina SELAN

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA KLASIFIKACIJA

DN	Dn
DK	UDK 631.67:002.659.2(497.4)(043.2)
KG	namakanje/bibliometrija/podatkovne baze/članki
AV	SELAN, Nina
SA	BARTOL, Tomaž (mentor)/PINTAR, Marina (somentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
LI	2016
IN	PREGLED ZAPISOV O NAMAKANJU V SLOVENSKIH PUBLIKACIJAH
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	IX, 47 str., 5 pregl., 28 sl., 37 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	Namen diplomskega dela je bil pridobiti pregled pisanja o pojavnosti namakanja kmetijskih zemljišč v različnih informacijskih virih na območju Slovenije. Z obravnavo različnih virov smo skušali ugotoviti, kdaj in kje se je beseda namakanje v povezavi s kmetijskimi zemljišči prvič pojavila, koliko je bilo teh člankov in v koliko člankih se beseda namakanje pojavi že v naslovu. Opisali smo metode, s katerimi smo iskali ustrezne in relevantne podatke ter jih podali v rezultatih za vsak vir posebej. Osredotočili smo se na slovensko časopisje: Kmetijske in rokodelske novice in Večer. Poleg omenjenega časopisja smo želeli dobiti pregled nad objavljenimi publikacijami tudi na podlagi pregleda zapisov v nacionalnem bibliografsko-kataložnem viru – vzajemnem računalniškem katalogu slovenskih knjižnic COBISS (ki je hkrati tudi slovenska bibliografija) in v nacionalni zbirki digitaliziranega gradiva – Digitalni knjižnici Slovenije dLib.si. Tam, kjer je bilo možno zbirke pregledati, smo se tega lotili z vizualnim izborom, tam, kjer so bile zbirke oziroma podatki v večjem obsegu, pa smo zadetke pregledali s kvantitativno metodo štetja. Pri tem smo naleteli na veliko število zadetkov, ki niso bili v vzročni povezavi s kmetijstvom, zato smo jih izločili. Predstavljali so t. i. iskalni šum.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Dn
DC	UDC 631.67:002.659.2(497.4)(043.2)
CX	irriagation/bibliometry/databases/articles
AU	SELAN, Nina
AA	BARTOL, Tomaž (supervisor)/PINTAR, Marina (co-supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB	University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy
PY	2016
PI	OVERVIEW OF RECORDS ON IRRIGATION IN SLOVENIAN PUBLICATIONS
DT	Graduation thesis (University study)
NO	IX, 47 p., 5 tab., 28 fig., 37 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	The aim of the thesis was to obtain an overview of occurrence of articles on the topic of irrigation of agricultural land in different information sources in Slovenia. By examining a broad collection of sources we wished to find out when and where the keyword irrigation regarding agricultural land first came about, in how many articles and, additionally, in how many articles the word occurred already in the title. We described the methods used to find suitable and relevant data and summarized them for each of the sources. We focused on Slovene newspapers: Kmetijske in rokodelske novice and Večer. Apart from the above mentioned newspapers we also assessed published publications by examining records in the national bibliographic-catalogue source COBISS (Co-operative Online Bibliographic System and Services), which is also the principal Slovenian bibliography, and digitized documents in the collections of the Digital library of Slovenia (dLib.si). Where possible, we used the visual method whereas where the databases or data sets were larger we used the quantitative method of counting. By doing so we found many hits not related to agriculture, therefore they were excluded. They represented the so called search noise.

KAZALO VSEBINE

	KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA KLASIFIKACIJA	III
	KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
	KAZALO VSEBINE	V
	KAZALO PREGLEDNIC	VI
	KAZALO SLIK	VII
	KAZALO PRILOG	VIII
	OKRAJŠAVE IN SIMBOLI	IX
1	UVOD	1
2	PREGLED OBJAV	4
2.1	VZAJEMNI RAČUNALNIŠKI KATALOG SLOVENSКИH KNJIŽNIC COBISS	4
2.2	DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE (dLib.si)	6
2.3	ARHIV SLOVENSKEGA ZGODOVINSKEGA ČASOPISJA – KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE	9
2.4	ARHIV NOVEJŠEGA DNEVNEGA ČASOPISJA - VEČER	10
3	MATERIAL IN METODE	12
3.1	KLJUČNE BESEDE IN OPIS ISKANJA PODATKOV	12
3.1.1	VZAJEMNI RAČUNALNIŠKI KATALOG SLOVENSКИH KNJIŽNIC (COBISS)	15
3.1.2	DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE (dLib.si)	16
3.1.3	ARHIV SLOVENSKEGA ZGODOVINSKEGA ČASOPISJA – KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE	19
3.1.4	ARHIV NOVEJŠEGA DNEVNEGA ČASOPISJA - VEČER	20
4	REZULTATI	22
4.1	PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV, KI OMENJAJO NAMAKANJE KMETIJSКИH ZEMLJIŠČ V IZBRANIH VIRIH: COBISS	22
4.2	PREGLED OBJAV V DIGITALNI KNJIŽNICI SLOVENIJE (dLib.si)	27
4.3	PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV, KI OMENJAJO NAMAKANJE KMETIJSКИH ZEMLJIŠČ V IZBRANIH VIRIH: KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE (KRN)	29

4.4	NAJSTAREJŠI DATUM OMEMBE NAMAKANJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KRN	34
4.5	PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV, KI OMENJAJO NAMAKANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V IZBRANIH VIRIH: VEČER	36
5	RAZPRAVA IN SKLEPI	40
5.1	RAZPRAVA	40
5.2	SKLEPI	44
6	POVZETEK	45
7	VIRI	46
	ZAHVALA	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Število zadetkov na temo namakanja portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč glede na vrsto gradiva.....	23
Preglednica 2: Število zadetkov na temo namakanja portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), glede na kmetijske panoge.....	25
Preglednica 3: Število zadetkov na temo namakanja v KRN (na dan 24. 8. 2016) glede na kmetijske panoge	31
Preglednica 4: Število zadetkov na temo namakanja v KRN (na dan 24. 8. 2016) po znanih avtorjih.....	32
Preglednica 5: Število zadetkov na temo namakanja na portalu Večer (na dan 31. 8. 2016) z besedo namakanje	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer članka z besedo <i>namakvati</i> in <i>namakanje</i> v dveh različnih pisavah (bohoričici zgoraj in gajici spodaj) v publikaciji Kmetijske in rokodelske novice.	14
Slika 2: Primer spletnega iskalnika COBISS	15
Slika 3: Primer spletnega iskalnika dLib	17
Slika 4: Primer prikaza rezultatov na dLib	18
Slika 5: Primer spletnega iskalnika časopisa Večer	20
Slika 6: Število vseh zadetkov na temo namakanja na portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), ki se navezujejo na <i>namakanje kmetijskih zemljišč</i>	22
Slika 7: Delež zadetkov na temo namakanja na portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), ki se navezujejo na <i>namakanje kmetijskih zemljišč</i> glede na vrsto gradiva	24
Slika 8: Število zadetkov na temo namakanja na portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016) glede na kmetijske panoge	25
Slika 9: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Straža – neustrezni zadetek	26
Slika 10: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Tovariš – neustrezni zadetek	27
Slika 11: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Pesme – neustrezni zadetek	27
Slika 12: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Straža – neustrezni zadetek	27
Slika 13: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – KRN – neustrezni zadetek	27
Slika 14: Primer izvoda KRN, napisanega v bohoričici	29
Slika 15: Primer poškodovanega originala KRN	29
Slika 16: Primer prikaza ustreznega in relevantnega članka; <i>Nova najdba za namakanje travnikov</i>	30
Slika 17: Primer prikaza ustreznega in relevantnega članka; <i>Kako sem svoje travnike zboljšal</i>	32
Slika 18: Primer prikaza pridobljenega rezultata v dLib, <i>Kako se imajo naše kmetije popravljati, de bo prav?</i>	33
Slika 19: Primer prikaza ustreznega in relevantnega članka; <i>Kmetijske drobtinice</i>	34
Slika 20: Dokumenti, ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji, objavljeni v časopisu Večer, od prve številke do 31. 8. 2016	36
Slika 21: Primer posameznega članka v časopisu Večer, objavljenega 28. 6. 1946, in povečan izsek, kjer se beseda <i>namakanje</i> pojavi	37
Slika 22: Primer posameznega rezultata v časopisu Večer, objavljenega 8. 4. 2016	38
Slika 23: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 1946.	38

Slika 24: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 2003.	38
Slika 25: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 2016.	47
Slika 26: Lastnik si je na hrbtno stran naredil zaznamek.	40
Slika 27: Primer predogleda besedila, prebranega z OCR	40
Slika 28: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 2004	41

1 UVOD

Slovensko ozemlje v večjem delu spada med območja, ki so dovolj vlažna in kjer je med letom od 800 do 2.500 mm padavin. Res pa je, da te padavine po kmetijskih območjih niso enakomerno razporejene, zato lahko v rastni dobi v posameznem letu pride celo do suše. Temu so še posebej izpostavljena kmetijska polja na severovzhodnem in jugozahodnem delu Slovenije, ki so na eni strani podvržena močnemu vplivu panonskega podnebja, na drugi strani pa so močno pod vplivom sredozemskega podnebja. Suša, ki nastopi v posameznih letih že spomladi in se lahko nadaljuje tudi v poletje, lahko uniči precejšen del pridelka.

Z namakanjem kmetijskih zemljišč gojenim rastlinam omogočimo boljše razmere za rast in razvoj, kar pomeni stalno doseganje določene količine pridelkov, v okviru predvidevanj, z manjšimi stroški, posledično terminsko lažje načrtovanje pridelave, s tem pa tudi konstantno ponudbo pridelka na tržišču. Namakanje lahko opredelimo tudi kot način za izboljšanja blaginje pridelovalca in širše družbe. S tem ko pridelovalec ni odvisen le od dežja, dosega večje pridelke, s prodajo kmetijskih pridelkov in izdelkov pa lahko pride do večjega zaslužka in s tem povečane ekonomske blaginje. Namakanje je torej tehnična prilagoditev rastlinske pridelave na neenakomerno razporeditev padavin, ki ima že 4000 let dolgo zgodovino (Cvejić in sod., 2015).

Zgodovinsko gledano se je namakanje pojavilo globoko v času pred našim štetjem. Sprva naključno vsakoletno poplavljanje rek, ki so namočile polja, ta so zaradi tega dala boljši pridelek (poplavno namakanje), se je kasneje razvilo v načrtno usmerjanje kanalov z vodo do kmetijskih polj. Sprva so bili ti kanali enostavni. V začetnih oblikah so bili to izkopani jarki, po katerih je voda tekla do kmetijskih polj. Povečanje pridelka in s tem povečanje zaslužka so privedli do razcveta nekaterih zgodovinskih civilizacij. Metoda je postala uspešna, znanje se je širilo naprej in razvijalo, tako da imamo danes visoko razvite namakalne sisteme.

Pred uveljavitvijo zadnjega aktualnega Zakona o kmetijskih zemljiščih se je v Republiki Sloveniji namakalne sisteme delilo v dve veliki skupini. Veliki namakalni sistemi (VNS) so bili namenjeni za skupno rabo večjemu številu uporabnikov. Raba takega namakalnega sistema se je urejala preko vnaprej določenega urnika oziroma terminov, namenjenih posameznemu uporabniku. Mali namakalni sistemi so bili, v nasprotju z velikimi, praviloma namenjeni enemu, lahko tudi več uporabnikom, vendar so uporabniki uporabljali sistem neodvisno od ostalih, brez vnaprej določenega urnika. Po uveljavitvi zadnjega aktualnega Zakona o kmetijskih zemljiščih pa se je zakonsko ukinilo prej omenjeno delitev namakalnih sistemov. Uzakonilo se je poimenovanje in delitev na tri nove kategorije: na državne, ki so v celoti v lasti Republike Slovenije, na javne, ki so v lasti občin, in zasebne, ki so v lasti fizičnih, lahko tudi pravnih oseb. V skladu z ugotovitvami Cvejić in sod. (2015) se odgovornost do razvoja namakanja vse bolj prepušča drugi in tretji skupini. Tako v tujini kot tudi v Sloveniji odgovornost za razvoj namakalnih

sistemov v vse večji meri prevzemajo organizacije uporabnikov in zasebni sektor in ta trend se nadaljuje (Cvejić in sod., 2015).

Ne glede na velikost namakalnih sistemov in ne glede na lastništvo je za dobro delujoč sistem potrebno redno vzdrževanje, saj le to omogoča gospodarsko konkurenčno kmetijsko pridelavo in upravičenost izgradnje. Nenazadnje se je treba stalno prilagajati okoljskim spremembam, kot tudi slediti razvoju namakalnih sistemov in globalnim trendom. V Sloveniji se je v zadnjih letih bolj izkazal trend razvoja novih namakalnih sistemov, ki je zajel večje površine, kot proces posodobitve obstoječih namakalnih sistemov, ki se prav tako odvija (Cvejić in sod., 2015).

Zaradi že omenjene zasebne iniciative ter razpršenosti tematike je treba za spremljanje trendov pri razvoju namakalnih sistemov v Sloveniji pridobiti zelo široko bazo podatkov.

Namen diplomskega dela je pridobiti pregled pisanja o pojavnosti namakanja kmetijskih zemljišč v različnih informacijskih virih na področju Republike Slovenije. Z obravnavo različnih virov skušamo ugotoviti, kdaj in kje se je beseda prvič pojavila. Želimo izvedeti, ali so takratni sodobniki prinesli vest o prednostih namakanja iz tujine. Morda uspemo ugotoviti, kdo je napisal prvi članek in ali se je iz tega razvil niz sekvenčnih člankov na to tematiko. Pridobiti želimo pregled objavljenih člankov v izbranih zgodovinskih in novejših virih ter poiskati dokumente, ki omenjajo namakanje.

Osredotočili smo se na slovensko časopisje, ki nagovarja neposredno slovensko prebivalstvo. Za predstavnika iz zgodovinskega arhiva slovenskega časopisja smo izbrali Kmetijske in rokodelske novice oziroma njihovega naslednika Novice kmetijskih, rokodelskih in narodnih stvari (v nadaljevanju KRN), ki so v celoti digitalizirane. Tam med drugim pričakujemo, da bomo našli objave, ki se bodo nadaljevale. V smislu, da bo en avtor z objavo nadaljeval, razširil in nadgradil svoje objave na več izdaj, morebiti tekom več različnih let. Za novejšo časopisje smo izbrali dnevnik Večer, ki ima digitalni arhiv, za katerega smo pridobili geslo.

Poleg omenjenega časopisja želimo dobiti pregled nad objavljenimi članki tudi na podlagi pregleda zapisov v nacionalnem bibliografsko-kataložnem viru – vzajemnem računalniškem katalogu slovenskih knjižnic COBISS (ki je hkrati tudi slovenska bibliografija) in v nacionalni zbirki digitaliziranega gradiva – Digitalni knjižnici Slovenije dLib.si. Znotraj dLib.si smo lahko dostopali tudi do izbrane modelne publikacije, in sicer časopisa Kmetijske in rokodelske novice.

Na podlagi pridobljenih podatkov iz COBISS-a in Digitalne knjižnice Slovenije bomo pregledali, kje se ti dokumenti pojavljajo (različne revije, knjige, diplomska dela ...) ter kolikokrat se namakanje pojavi že v naslovu.

Zavedamo se, da ima naša izbrana beseda lahko več pomenov, zato bomo hkrati analizirali ustrezne in relevantne besede v pridobljenih rezultatih. Pričakujemo, da se bodo pojavile terminološke zagate (šumi) zaradi našega izbranega izrazoslovja, zato se bomo osredotočili le na ustrezne vire. Zlasti pri pregledu časopisov Večer in Kmetijske in rokodelske novice

pričakujemo veliko selekcije z vizualnim pregledom oz. prebiranjem samih primarnih člankov.

Za našo raziskavo je razvit sistem dostopa do digitalnih virov ključnega pomena. Knjižnični sistem Slovenije je danes organizirana mreža, sestavljena iz javno financiranih knjižnic vseh vrst, ki so bile v stalnem razvoju od konca druge svetovne vojne. Številne akademske in raziskovalne knjižnice so začele uporabljati sisteme iskanja informacij v začetku leta 1970, medtem ko so druge slovenske knjižnice začele uporabljati avtomatizirane storitve v poznih 1980-ih. Slovenske knjižnice so v tem času dosegle relativno visoko stopnjo razvoja in so zdaj osredotočene na zagotavljanje digitalnih virov in drugih novih storitev svojim uporabnikom.

2 PREGLED OBJAV

Za analizo smo vzeli v obravnavo različne vire informacij ter iz njih odbrali ustrezne in relevantne bibliografske enote oziroma dokumente. Analizirali smo jih tako, da smo o njih zbrali določene kvantitativne kazalce.

Izbrane enote bibliografskih opisov so v našem prvem primeru vse objavljene knjige, časopisi in druge objave, pridobljeni na spletni platformi portalov cobiss.si in dLib.si. Prva analiza je bila pregled vzajemnega računalniškega kataloga slovenskih knjižnic COBISS, ki zajema vse publikacije v knjižnicah v Sloveniji. Druga analiza je bila analiza gradiv v Digitalni knjižnici Slovenije dLib.si, ki hrani zbir vseh digitalnih gradiv.

V drugem delu smo pričeli s podrobnejšo analizo dveh izbranih publikacij. Pričeli smo s publikacijo, ki je nastala v 19. stoletju na slovenskih tleh. To so Kmetijske in rokodelske novice (urednik Janez Bleiweis) oziroma njihov naslednik Novice kmetijskih, rokodelskih in narodnih stvari. Kmetijske in rokodelske novice so v celoti digitalizirane. Nazadnje smo se lotili še obravnave publikacije novejšega datuma, in sicer časopisa Večer. Ta ima celotni arhiv objavljen na spletni strani www.vecer.si, in to od svojega nastanka naprej. Pogoji za dostop je bila pridobitev gesla.

Glede na namen dela smo izbrali za izhodiščno geslo besedo *namakanje*, ki se v kontekstu navezuje na namakanje kmetijskih zemljišč, ne glede na kmetijsko panogo. A uspešna raba izraza v eni zbirki še ne zagotavlja, da se bo izbrana beseda podobno vedla tudi v drugi zbirki (Bartol, 2007).

2.1 VZAJEMNI RAČUNALNIŠKI KATALOG SLOVENSkih KNJIŽNIC COBISS

Knjižnični katalog je popis vsega razpoložljivega gradiva v posamezni knjižnici. Popis je opravljen po točno predpisanem katalogizacijskem pravilu. Eden izmed takih popisov je v Sloveniji nastal v letu 1947 in se je imenoval *Abecedni imenski katalog. Ljubljana, DZS, 1947*, dopolnjena istoimenska izdaja je izšla leta 1967 (Kalan, 1967). Težnja po poenotenju katalogizacijskih pravil ne le na prostoru Slovenije, temveč tudi na prostoru bivše Jugoslavije je privedla do razširjene izdaje pod imenom *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga* (kratica PPIAK), ki je bil narejen tudi v skladu z mednarodnimi predpisi (Dimec in sod., 2001).

Vse od leta 1987 je vzpostavljen sistem vzajemne katalogizacije COBISS, ki deluje v petih državah bivše Jugoslavije (Slovenija, Bosna in Hercegovina, Makedonija, Srbija, Črna gora) in v Bolgariji. Primarno odgovornost za katalogizacijska pravila v okviru sistema COBISS imajo nacionalne knjižnice, medtem ko je za programske rešitve odgovoren Inštitut informacijskih znanosti (v nadaljevanju IZUM). Odgovornost za izobraževanje knjižničarjev in kakovost vzajemne baze podatkov COBIB.SI si v Sloveniji delita NUK in IZUM (Seljak, 2009).

V težnji po razvoju, predvsem pa po poenotenju katalogizacije v knjižnicah Slovenije, je nastal slovenski vzajemni katalog COBIB v okviru platforme COBISS. Platforma COBISS deluje na svetovnem spletu. Ta operacijski bibliografski sistem se je pri nas do danes tako uveljavil, da se njegovih standardov drži večina knjižnic.

COBISS je sestavljen na način, da vsebuje določila za katalogizacijo vseh vrst knjižničnega gradiva, od tiskanih monografskih in serijskih publikacij do vseh vrst neknjižnega gradiva in člankov oziroma sestavnih delov (Dimec in sod., 2001).

Koordinacijo razvoja in delovanja vzajemnega bibliografskega sistema in njegovih servisov opravlja IZUM, ki deluje kot informacijski servis slovenske znanosti, kulture in izobraževanja. Je javni infrastrukturni zavod, ustanovljen s strani Republike Slovenije, registriran kot raziskovalna organizacija in je opredeljen kot knjižnični informacijski servis v nacionalnem bibliografskem sistemu COBISS. Poleg upravljanja delovanja opravlja še nekatere druge naloge. Izpostavljamo le nekatere: opravlja koordinacijo razvoja in uporabe standardov računalniške podpore za potrebe vzajemnega bibliografskega sistema in njegovih servisov. Izjemnega pomena je tudi razvoj in vzdrževanje programske opreme za potrebe vzajemnega bibliografskega sistema in njegovih servisov ter organizacija strokovnega izobraževanja in svetovanja na področju dejavnosti, ki jih opravlja za nacionalni vzajemni bibliografski sistem (http://home.izum.si/izum/o_IZUMu/).

IZUM slovenskim knjižnicam zagotavlja strežniške zmogljivosti za baze podatkov, aplikativno programsko opremo in strokovno pomoč, ki je brezplačna. Stroške pokriva država preko Agencije za raziskovalno dejavnost RS (ARRS). Izjema so le šolske knjižnice, ki plačujejo članarino. Knjižnice v drugih omenjenih državah pri poslovanju uporabljajo plačljivo, komercialno programsko opremo različnih domačih ali tujih dobaviteljev in različne standarde za obdelavo podatkov (Seljak, 2011).

Takšne baze so dragocen vir podatkov za raziskovanje. Tudi raziskovalci na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani se poleg biotehniških znanosti ukvarjajo z informacijsko problematiko. Leta 2004 je bila tako opravljena analiza objavljanja biotehniških raziskovalcev v slovenskih revijah po podatkih iz nacionalne bibliografsko-kataložne zbirke COBISS/COBIB. Cilj avtorjev je bil sistematično analizirati razkropljenost neznanstvenih in znanstvenih člankov raziskovalcev, učiteljev in drugih strokovnjakov Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, z oddelkov za agronomijo, biologijo, gozdarstvo, krajinsko arhitekturo, lesarstvo, zootehniko in živilstvo, ki so objavljali v slovenskih revijah (Bartol in Stopar, 2004).

Zgodovina e-knjige in e-bralcev se je začela pred drugo svetovno vojno z Vannevarjem Bushem, ki je zasnoval t.i. memex, s katerim so posamezniki lahko shranjevali in brali veliko količino informacij. Projekt Gutenberg je začel z digitalizacijo besedil v letu 1971. Medtem ko so knjižnice začele eksperimentirati z e-knjigami relativno pozno, so zadnjih nekaj let trendu e-knjig pospešeno sledile. Težave pa so se pojavile pri lastniških formatih, pridobivanju licenc namesto lastništva in mehaniki kroženja e-knjig (Manley in Holley, 2012).

2.2 DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE (DLIB.SI)

Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si) je zasnovana kot infrastruktura za potrebe vseživljenjskega učenja prebivalstva. Prek skupnega in enotnega portala za upravljanje znanja ter na osnovi tehnologije, nastale v domačih podjetjih, virtualna knjižnica omogoča dostop do gradiv, ki jih hranijo javni zavodi na področju kulture in znanosti. Primarna naloga Digitalne knjižnice Slovenije je pripraviti in hraniti zbir vseh digitalnih enot, seveda ob predpostavki, da se knjižnica hkrati tudi neprestano razvija, to pomeni dopolnjuje skladno z zahtevami uporabnikov. Namen, da se knjižnično gradivo spravi v digitalni, trajnejši zapis, in sočasni razvoj tehnologij, ki so to omogočale, sta botrovala nastanku platforme Digitalne knjižnice Slovenije. Ustanovljena je bila leta 2005 in od takrat, s konstantnim dopolnjevanjem, omogoča trajno hrambo slovenske kulturne dediščine. Vzpostavljena je partnerska mreža različnih institucij, ki s svojimi prispevki omogočajo neprestano nadgrajevanje Digitalne knjižnice Slovenije. Partnersko mrežo dopolnjujejo poleg splošnih knjižnic še univerze, fakultete, inštituti, razna društva, založbe, mediji, arhivi, muzeji, galerije, ministrstva, agencije, občine, nekatera podjetja in drugi. Skupaj jih je bilo na dan 1. 3. 2016 registriranih 411 (Krstulović, 2016).

Dostop do shranjenih zbirk digitalnih vsebin je omogočen vsakomur, sočasno, ves čas, brez kakršnih koli omejitev. Pri uporabi objavljenih vsebin morajo uporabniki spoštovati določila Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Štular Sotošek, 2006).

Digitalna knjižnica Slovenije deluje v skladu s predpisanimi standardi, razvoju in zahtevam pa morajo v prvi vrsti slediti tudi orodja za njihovo uporabo. Razvoj mora potekati v sodelovanju z različnimi strateškimi partnerji s področja kulture, izobraževanja, znanosti in gospodarstva.

Seveda pa na razvoj vpliva tudi dotok finančnih sredstev. Medtem ko so danes digitalne knjižnice aktivne in številna združenja trenutno zagotavljajo uporabniški dostop do virov po dolgem obdobju stabilne in znatne rasti, je nedavna svetovna finančna kriza povzročila varčevalne ukrepe, ki ogrožajo nadaljnji razvoj knjižničnega sistema v državi (Ambrožič in Žumer, 2015).

Število digitaliziranih enot v arhivu se iz dneva v dan povečuje in zajema po viru dLib.si:

- besedila: časopisje in članki, knjige, koncertni sporedi, rokopisi, šolska poročila,
- visokošolska dela, znanstveno časopisje in članki;
- slike: 3D predmeti, fotografije, notno gradivo, plakati, rokopisi, zemljevidi,
- razglednice in vedute;
- multimedijsko gradivo: filmi, multimedijske predstavitve, virtualne razstave, zvočni
- posnetki;
- poročila: zaključna poročila ARRS (ciljni raziskovalni projekti, doktorski
- projekti, raziskovalni programi in raziskovalni projekti).

Digitalna enota je bibliografski zapis (metapodatki) na portalu skupaj z vsemi pripadajočimi datotekami. V korelaciji s fizičnimi publikacijami je digitalna enota lahko digitalizirana knjiga, številka časopisa, članek, razglednica, posnetek z gramofonske plošče, plakat in drugo. Ocenjuje se, da je bilo na dan 10. 4. 2016 digitaliziranih natančno 158.929 različnih gradiv (Krstulović, 2016).

Knjižnica je na spletu, dosegljiva pa je preko URL naslova: dLib.si. Dostopati je možno preko računalnika, tablic ali mobilnih telefonov.

Služba za razvoj in upravljanje digitalne knjižnice v NUK ob procesu digitalizacije gradiva istočasno obdeluje in pripravlja izvorno digitalno gradivo (gradivo, ki nastane v digitalni obliki in za katerega pridobimo ustrezna dovoljenja avtorjev) za objavo na portalu. V letu 2013 so objavili okoli 80 naslovov različnih monografij, ki so jih za objavo prispevali posamezniki, večinoma na lastno pobudo. Med temi monografijami je veliko knjig, ki so jih napisali Slovenci izven meja Slovenije. Veliko monografij se pridobi s pomočjo Zbirke tiskov Slovencev zunaj Slovenije, nekaj prispevajo tudi posamezni raziskovalci in drugi. V letu 2013 je bil na portalu dLib.si omogočen tudi dostop do izvorno digitalnih obveznih izvodov monografij, ki jih predstavniki dLib vse od leta 2008 pridobivajo na podlagi Zakona o obveznem izvodu publikacij (Ur. l. RS, št. 69/2006, 86/2009). Uporaba obveznih izvodov, za katere dLib ni uspela pridobiti ustreznega dovoljenja od nosilcev imetnikov pravic za bolj prosto uporabo, pa je mogoča le preko računalnika v Informacijskem središču NUK. S tem je bilo poskrbljeno za zaščito pred morebitnim nezakonitim razmnoževanjem publikacij in drugimi nezakonitimi uporabami. Za študijske in raziskovalne namene znotraj prostorov NUK je bilo tako skladno z zakonom omogočen dostop do obveznih izvodov (Koritnik in Klasinc, 2013).

Digitalizacija oziroma proces digitalizacije predstavlja spremembo analognih signalov v digitalne signale, kar omogoča prenos podatkov (tiskanega besedila, slik itd.) in računalniško obdelavo. V koraku z razvojem tako digitalne knjižnice lahko vsebujejo poleg digitaliziranega gradiva seveda tudi gradivo, ki je že ob samem nastanku izdelano v digitalni obliki (Ambrožič in sod., 2006).

Varstvo pred uničenjem zaradi starosti posamezne publikacije in posledično izrabe je sicer pomembnejše pri starejših delih. Pogosto so takim publikacijam avtorske pravice že potekle. To je pomembno tudi pri novejših delih zaradi nevarnosti obrabe ali morebitne izgube, zlasti zaradi fizičnih lastnosti nosilcev zapisov. Na primer, časopisni papir se lahko hitro pretrga, trak v videokasetah se lahko razmagnet. Dela, shranjena na digitalnih medijih, je pogosto težko obvarovati pred škodljivimi dejavniki (Bogataj Jančič in sod., 2009).

Na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani je že bila opravljena raziskava, ki je pregledovala članke v časopisu Kmetijske in rokodelske novice, in to z lesarsko vsebino. V raziskavi so bili z vizualnim izborom oziroma prebiranjem člankov opredeljeni tisti članki, ki vsebujejo lesarsko vsebino. Med samim procesom je bilo ugotovljeno, da je možno vse lesarske članke priklicati z uporabo spletnega iskalnika dLib.si, z besedo *les*, vendar pa je

to obenem povzročilo veliko iskalnega šuma oziroma je podalo množico težko preglednih rezultatov (Holcar, 2013).

O aktivnosti Digitalne knjižnice Slovenije (dLib.si) se je pisalo tudi v tujini, kjer se je med drugim izpostavljalo, katere tipe gradiv zajema in kakšna je dostopnost arhiviranega gradiva (Biggins, 2008).

S prihodom interneta je naraslo pričakovanje raziskovalcev po bolj neposrednem in funkcionalnem dostopu do časopisnih arhivov in zbirk. Digitalizacija časopisov in arhivskih besedil je to vsekakor omogočila. Vendar pa so se kasneje pokazali izzivi izgradnje javne neprofitne digitalne časopisne knjižnice ter uporabniških orodij, kar sta na primeru projekta Univerze na Floridi in Kongresne knjižnice prikazala Reakes in Ochoa (2009).

Na evropski ravni je pomembno omeniti vzpostavitev prototipa Europeana.eu. To je portal, ki ga je ustanovila Evropska komisija in predstavlja evropsko kulturno dediščino na več področjih. Do leta 2009 je bilo skupno vključenih več kot 4,5 milijona elementov: slik, videov, besedil in zvočnih formatov. Projekt vzpostavitve prototipa se je končal, ugotovljeno je bilo, da je bila spletna stran z večpodročno, čezmejno kulturno dediščino uspešno ustvarjena. Zaznati je bilo veliko zanimanje uporabnikov (Purday, 2009).

Vzpostavitev portala digitalne knjižnice Europeana je v tujini privedla do polemik glede uporabe programskega okolja, v katerem ta deluje, in morebitne vključitve komunikacije uporabnikov. Iz komunikacije na portalu je razvidno, da je vsebina, ki jo soustvarja uporabnik, ključnega pomena, vendar pa je knjižnica za enkrat edini ustvarjalec portala (Valtysson, 2012).

Omenimo še članek, v katerem so avtorji želeli raziskati učinke kognitivnega stila pri iskanju po digitalni knjižnici informacij kulturne dediščine. Še posebej se dokument osredotoča na celostno analitično dimenzijo, podobno kot na področju izobraževalne informatike (Goodale in sod., 2014).

2.3 ARHIV SLOVENSKEGA ZGODOVINSKEGA ČASOPISJA – KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE

Kmetijske in rokodelske novice oziroma njihov naslednik Novice kmetijskih, rokodelskih in narodnih stvari so bile slovenski časnik, ki je izhajal med letoma 1843 in 1902. Prva številka Kmetijskih in rokodelskih novic je izšla 5. julija 1843. Kot tednik so izhajale do leta 1852. Med letoma 1852 in 1857 so izhajale dvakrat na teden, po letu 1857 pa spet kot tednik. Ustanovitelj in urednik je bil od začetka izhajanja Janez Bleiweis, ki jih je urejal vse do svoje smrti leta 1881. Kot praktik in živinozdravnik je Kmetijskim in rokodelskim novicam vtisnil svoj osebni pečat. Imel je sloves, da je strokovnim in slovstvenim prispevkom kot urednik dodajal kritične pripombe, ki so bile včasih tudi ostre. Po njegovi

smrti so se urednikovanja tega časopisa lotili Janez Murnik, za njim Jožef Gole in še nekateri drugi (Šlebing, 1937).

Kmetijske in rokodelske novice so bile sprva namenjene v pomoč kmetom in obrtnikom, kasneje pa so objavljale prispevke s področja leposlovja, politike, kulture in dopise iz raznih krajev. Pomembne so bile predvsem zaradi utrjevanja slovenskega knjižnega jezika, splošnega sprejema gajice in nasploh zaradi prispevka k vsestranskemu kulturnemu razvoju slovenskega naroda. Časnik se je leta 1849 preimenoval v *Novice gospodarskih, obrtniških in narodnih stvari* (<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:spr-PHSRICDU>).

Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si) je decembra 2010 Kmetijske in rokodelske novice v celoti digitalizirala.

Tako kot v Sloveniji so tudi v tujini časopisne zbirke predmet vedno večjega števila projektov digitalizacije. Pri digitalni zbirki *Papers Past* z več kot milijon časopisnih strani so uvedli iskanje po celotnem besedilu in s tem omogočili dostop do prej skritega znanja. Iskalna funkcija je odvisna od optičnega prepoznavanja besedila (OCR) in vsak napredek na tem področju izboljša rezultate (Powell in Paynter, 2009).

Eden izmed zanimivih primerov, ki prihaja iz tujine in ga je deloma lahko primerjati z našimi KRN, je nastal, ko je knjižnica univerze Carnegie Mellon pričela z digitalizacijo treh zgodovinskih judovskih časopisov, ki so izhajali v Pittsburghu med 19. in 21. stoletjem. Poseben izziv so predstavljali viri, ki so bili zelo neurejeni. S pomočjo posodobljene tehnologije in ponovno uporabljenih strojev so na univerzi uspeli ustvariti dokumente v polni iskalni obliki. S tem projektom so omogočili dostop do unikatnih podatkov judovske skupnosti v Pittsburghu ter dokazali, da je mogoče s pomočjo ponovno uporabljenih tehnologij ter znanja iz drugih projektov uspešno digitalizirati arhiv (Michalek in Benford, 2009).

Digitalizacija pa je zelo odvisna od tehnologije prepoznavanja besedila. S tem se srečujejo vsi, ki se ukvarjajo z digitalizacijo. Na tem mestu omenjamo projekt IMPACT (izboljšanje dostopa do besedila), ki ga financira Evropska komisija. Cilj tega je izboljšanje tehnologije prepoznavanja besedila, še posebej pri arhivskih besedilih in knjigah (Neudecker in Tzadok, 2010).

V tujini so številni projekti zasnovani tako, da omogočajo iskanje tiskanih knjig v digitalnih knjižnicah. Gre za projekte, kot so *Million Book Project*, *Google Book project*. Iskanje spletnih knjig na osnovi vsebine običajno najprej zahteva konvertiranje natisnjene besedila v strojno čitljivo obliko (npr. ASCII) s pomočjo naprave za prepoznavo optičnih znakov (OCR) in potem iskanje celotnega besedila med rezultati (Feng in Manmatha, 2006).

S strani nekaterih javnih knjižnic v tujini so bile vzpostavljene tudi prosto dostopne spletne zbirke in projekti licenciranih e-knjig, kot so *Projekt Gutenberg*, *Internet Archive*. Omeniti pa je treba tudi dela, ki so objavljena pod licenco Creative Commons (Hill in Bossaller, 2013).

2.4 ARHIV NOVEJŠEGA DNEVNEGA ČASOPISJA - VEČER

Uredništvo časnika Večer je na časopisni spletni strani, pod rubriko Zgodovinski mejniki, za uradno rojstvo Večera označilo datum 9. 5. 1945. Časnik je izšel v nakladi 20.000 izvodov na štirih straneh. Prva izdaja neposrednega predhodnika časnika Večer se je imenovala Vestnik. Njegova prva številka je izšla 25. 5. 1945 in Vestnik je pod tem imenom izhajal vse do septembra 1952, ko se je preimenoval v Večer. Od januarja 1949 časnik izhaja vsak dan.

V analizo smo vzeli le časnik Večer, izpustili smo priloge, ki izhajajo v različnih terminih tekom meseca (Zgodovinski mejniki, 2016).

Časopis Večer se je na spletu prvič predstavil oktobra 1995. Predstavitvi je 23. 5. 1996 sledilo lansiranje domene, ki je kasneje dobila še nekaj popravkov in je danes <http://www.vecer.si>. Največji korak je bil narejen 1. 5. 1998, ko je uredništvo prvič objavilo spletni dnevnik. Sprva ta korak ni bil sprejet pozitivno, saj se je širila bojazen, da bo to vplivalo na prodajo tiskanega časopisa. Kar se ni zgodilo. Spletni Večer je začel dobivati novo, neformalno vsebino – komentarje bralcev. Njegovo uredniško vsebino spremlja vedno več bralcev, ki postajajo bolj aktivni pri objavljanju svojih komentarjev. Leta 2004 so v uredništvu zabeležili dvakrat večji obseg komentarjev, v primerjavi z objavljeno vsebino objavljeno do takrat (Štor, 2005). Za komentiranje člankov mora biti bralec registriran, registracija pa je brezplačna.

Uredništvo časopisa Večer je šlo v razvoju še en korak naprej. Pred časopisno hišo namreč ponuja brezplačno povezavo do interneta, ki omogoča ne le prebiranje digitalnega časopisa, temveč tudi brskanje po internetu. Za ta korak se je uredništvo odločilo, da bi spodbudili razvoj podobnih omrežij po mestu Maribor. Ta projekt oziroma dostop do interneta mestu Maribor tako ponuja nove priložnosti (Štor, 2005).

Slovenski spletni časopisi imajo zagotovljene vse osnovne pogoje za vključevanje v svetovni splet. Pri tem tudi slovenski uporabniki ne zaostajajo za preostalimi evropskimi pri uporabi informacijske tehnologije. Kljub temu je prehod iz klasičnih medijev v elektronske oblike zahteven in dolgotrajen. Evolucija se dotika tudi tiskanih medijev, ki so jih začeli zamenjevati elektronski mediji (Šalamon, 2000).

Koren in sod. (2001) so primerjali uporabnost spletnih strani časopisov Delo, Dnevnik, Večer in Finance. Njihovo uporabnost so merili s spletno anketo, ki so jo lahko izpolnili prav uporabniki omenjenih spletnih strani. Ocenjevali so dostopnost, navigacijo vsebine in možnosti navezave stika.

Uporaba spletnih časopisnih vsebin ponuja številne vidike uporabnosti. Podajamo primer, ko so v Italiji za napoved plazov in drugih škodljivih pojavov zaradi padavin. uporabljali empirične podatke prejšnjih meritev padavin. Podatki so bili pridobljeni izključno s pomočjo raznih časopisnih člankov, gasilskih poročil in blogov (Brunetti in sod., 2015).

Še en vidik predstavlja nekoliko starejša študija, a dovolj aktualna, ki preučuje različne vidike uporabnosti spletnih časopisov, kot so drsenje po besedilu in uporaba hiperpovezav. Pri iskanju različnih informacij pri večnivojskih besedilih in hiperpovezavah uporabniki porabijo manj časa, kakor pri drsenju preko besedila, vendar s tem zmanjšajo stopnjo razumevanja prebranega (Van Oostendorp in Van Nimwegen, 1998).

Zanimiv je tudi članek, ki ocenjuje evropske spletne časopise z evolucijskega vidika, deset let po uvedbi svetovnega spleta. Primerjava tiskanih in spletnih prvih strani 51 časopisov iz 14 držav leta 2003 je pokazala, da je spletna izdaja časopisa dodatek tiskane. Založniki spletnim izdajam dodajajo raznovrstne interaktivnost ter hitro posodobitev novic. Nekateri ponudniki zaračunavajo določene storitve in omogočajo izbrane teme. Splošno gledano pa je veljalo, da morajo spletni časopisi šele najti svojo obliko in mesto na tržišču (Van Der Wurff in sod., 2008).

3 MATERIAL IN METODE

3.1 KLJUČNE BESEDE IN OPIS ISKANJA PODATKOV

Kot že omenjeno, smo za analizo vzeli v obravnavo različne vire informacij ter iz njih odbrali ustrezne in relevantne bibliografske dokumente. Analizirali smo jih tako, da smo o njih zbrali določene kvantitativne kazalce.

Izbrane enote bibliografskih opisov so v našem prvem primeru vse objavljene knjige, časopisi, prispevki in druge objave oz. dokumenti, pridobljeni na spletni platformi portalov cobiss.si in dLib.si.

V drugem delu pa ena izmed starejših publikacij, Kmetijske in rokodelske novice, ter publikacija novejšega datuma, izbrali smo časopis Večer.

Glede na namen naloge smo za naše izhodiščno iskalno geslo izbrali besedo *namakanje* (*namakati*, *namakvati*, *namakovanje*).

Pri tem mora biti izbrana beseda *namakanje* v kontekstu *namakanja kmetijskih zemljišč*, ne glede na kmetijsko panogo. Za iskalni ukaz smo izbrali koren besede *namakanje*: *namak**. S tem iskalnim geslom smo pridobili zbirke relevantnih in seveda za nas tudi nerelevantnih zadetkov. Izbor relevantnih zadetkov smo v nadaljevanju opravili na dva načina: v prvem delu (COBISS, dLib.si) s pomočjo dodatnih iskalnih gesel, z izborom dodatnih besed (opisano v nadaljevanju), v drugem delu pa s fizičnim pregledom vsakega pridobljenega zadetka iz drugih dveh virov (KRN, Večer).

Za nadaljnjo analizo besedišča slovenskega knjižnega jezika (Slovenski pravopis, 2001) in besedišča starejšega slovenskega knjižnega jezika (<http://nl.ijs.si/imp/imp25k/html-l/>) odberemo določen izbor besed, ki ustrezno opredeljujejo koncept *namakanja* v ožjem kontekstu in ki bodo po naših predvidevanjih dale zadovoljive relevantne rezultate za oceno pojavnosti dokumentov. Iz besedišča izberemo: *njive*, *travniki*, *senožeti*, *sadovnjaki*, *hmelj*, *vinograd*.

Izbrane besede so slovenske, niso izpeljanke iz tujk, izhajajo iz besedišča starejšega slovenskega knjižnega jezika, istočasno pa nudijo rezultate pri iskanju v besedišču novejšega knjižnega jezika in opredeljujejo koncept oz. vidik *namakanja kmetijskih zemljišč*.

Za iskalni ukaz izberemo izraz *namakanje* (*namak**) v kombinaciji z najmanj enim od ostalih izrazov (Boolova iskalna operacija OR oziroma unija), navedenih spodaj. Uporabimo koren posamezne besede, kot je prikazano spodaj:

njive -> *njiv**, *travniki* -> *travnik**, *senožeti* -> *senožet**,
sadovnjaki -> *sadovnjak**, *hmelj* -> *hmelj**, *vinogradi* -> *vinograd**.

Z zgoraj opisano sintakso dobimo tiste dokumente, ki so za nas ustrezni in relevantni ter se navezujejo na *namakanje kmetijskih zemljišč*.

Pridobljene rezultate analiziramo in pridobimo določene kvantitativne kazalce:

- v eni izmed štirih pridobljenih eksperimentalnih zbirk pridobimo enega izmed starejših
- datumov omembe namakanja kmetijskih zemljišč, ime dokumenta ter kje je ta omemba objavljena;
- pridobimo pregled vseh objavljenih dokumentov, ki omenjajo namakanje kmetijskih
- zemljišč oziroma ki jih lahko najdemo z rabo izbranih pojmov;
- pridobimo pregled, v kateri vrsti gradiva se ti dokumenti najpogosteje pojavljajo;
- pridobimo pregled, kolikokrat se beseda namakanje (kmetijskih zemljišč) pojavi že v naslovu.

Za analizo v nadaljevanju pripravimo štiri eksperimentalne zbirke.

Naše izhodiščno iskalno geslo *namakanje* ponuja mnogo različnih pomenov, zato smo morali v svoji eksperimentalni zbirki testirati pridobljene rezultate. Testiranja ustreznih in relevantnih pridobljenih dokumentov iz eksperimentalnih zbirk smo se lotili s pregledom ustreznosti vsakega zapisa posebej, tam kjer je to bilo možno. Pregledali smo, ali je beseda oziroma besedna zveza *namakanje kmetijskih zemljišč* v pravem kontekstu. Če naslov članka (objave) na prvi pregled ni nudil jasnega rezultata, ali gre za namakanje kmetijskih zemljišč, smo poiskali vsebino podrobnosti objave. Preverjanje neposredno v originalu (primarni vir) bi bilo za nas časovno preveč zamudno, zato smo se oprijeli preverjanj sekundarnih virov.

Ko omenimo namakanje, to nedvoumno pomeni namakanje nečesa, nekega predmeta ... Tako kot sama beseda *namakanje* nas je na pomembnost testiranja izrazov opozorilo dejstvo, kaj vse lahko namakamo. Pregled eksperimentalnih zbirk nam je razkril, da se beseda *namakanje* pojavlja v mnogih drugih različnih panogah, znanstvenih in neznanstvenih. Naj izpostavimo le nekatere: medicina, kulinarika, ribištvo, lesarstvo in še druge.

Nekaj primerov:

... *namakanje v raztopini* ...

... *ribiči so svoje trnke namakali* ...

... *kopalci so se namakali* ...

... *sodobna žganjekuha : likerji in namakanje v žganju*

V svojih zbirkah smo vse nedvoumno ustrezne zadetke označili kot ustrezne. Tiste, ki smo jih morali posebej preveriti, smo naknadno vključili med ustrezne zadetke ali zavrgli, če niso bili ustrezni. Odstotek tistih, za katere smo med analizo ugotovili, da jih ni možno opredeliti, smo posebej označili kot t. i. potencialne, vendar nerelevantne.

Med analizo, zlasti našega starejšega vira KRN, smo opazili, da je ta časopis v začetnih izvodih izhajal napisan v bohoričici. V takratnem obdobju se je tudi uporabljala predhodnica besede *namakanje*, in sicer *namakvanje* (slika 1). To nam sicer ni povzročalo

nevšečnosti pri iskanju, saj je tudi koren besede *namakvanje* enak naši izbrani besedi *namakanje*. Kljub temu pa smo morali biti še posebej pozorni pri pregledu. Sama beseda *namakanje* niti ni bila tako problematična, bolj smo morali biti pozorni pri pregledu okolice besedila.

Kako se imájo nafhe kmetije popravljati, de bo prav?

(Konez.)

Po fuhotnih senoshetih, zhe je perlošno, fe mora ob perpravnim zhasu voda spufhátí; nar bolj je to storiti koj po kofhnji, po tem po simi, tudi spomladi, dokler trava poganjati ne sazhne. Ne-ktore senosheti popijejo vezh vode, druge menj; ilovnata semlja zelo malo vode potrebuje; pefhé-na, rahla, in fizer fuhotna semlja fe mora bolj namakvati, ker se voda na nji kmalo vséde. Seno-sheti na hribih, in take, po kterih fe voda ni-kakor napeljáti ne da, de bi se mogle namakvati, je dobro s gnojnizo jih poliváti, s pregnójenim drobisham. s nenélam. s shivim apum. in s

0 novi napravi za namakanje travnikov.

V 6. listu „Novic“ l. l. je moja iznajdba za namakanje travnikov naznanjena, al danes še le morem ceno zatvornice (ventila) in drugih reči povedati, ko sem imel velike zapreke zavolj zatvornice, ker vsak mehanikar je ceno tako nastavljal, da bi bila moja iznajdba morala zavolj velike cene ventila zaspáti.

Zdaj sem toliko poravnal, da si upam za 8–14 gold. močilnik z vso pripravo vred narediti. Kedar se pa začne po fabriško zatvornica (ventil) in sicer s konkurencijo delati, in kmet potrebne reči v fabriki kupi, močilnik pa sam naredi, takrat bo pripravakomaj 6 gl. stala ali pa še ne. Trpela bo 15–50 let ali še dalje.

Pri vsaki kmetijski šoli, družbi in pri vsakem mestu, kjer so šole, bi jaz rad tak močilnik z vso pripravo naredil in nekoliko večih učencev precej pri naredbi podučil vso pripravo v močilnik devati in regulirati, da bi se potem ta koristna iznajdba hitreje po celem svetu razširila, ker vsakemu privolim take stroje delati in v močilnik devati in le potem, ko bo stroj že v močilniku pol leta delal in ga gospodar ne podere, mora meni, dokler predpravico imam, za enkrat in vselej dva goldinarja za vsak stroj podeliti, kar mu bom s pobotnico potrdil.

Vsak travnik s takim strojem v močilniku bo 20 do 50 centov sená na leto več dal.

Kdor želi to naredbo, naj se v frankiranem pismu name obrne.

Prosim tudi druge gospodarske časnike, naj blagovolijo te vrstice ponatisniti.

Na sv. Gori 6. avgusta 1874.

Šimen Kosmač, administrator.
(Pošta Sava — Südbahn.)

Slika 1: Primer članka z besedo *namakvati* in *namakanje* v dveh različnih pisavah (bohoričici zgoraj in gajici spodaj) v publikaciji Kmetijske in rokodelske novice.

3.1.1 Vzajemni računalniški katalog slovenskih knjižnic (COBISS)

S pomočjo portala Cobiss.si pridobimo eksperimentalno zbirko oziroma oceno objavljenih ustreznih in relevantnih bibliografskih enot ali dokumentov, ki so najdljivi z izbranim iskalnim izrazom *namakanje*, v kombinaciji z najmanj enim od spodaj navedenih izrazov: *njive*, *travniki*, *senožeti*, *sadovnjaki*, *hmelj*, *vinogradi*.

Eventualno dobimo datum ene izmed starejših objav omembe namakanja kmetijskih zemljišč in ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena.

Iz eksperimentalne zbirke hkrati pridobimo pregled, kolikokrat se *namak* pojavi že v naslovu. Ta podatek pridobimo z iskalnim ukazom ctrl+f med vsemi naslovi, ki smo jih pridobili.

Pridobimo pregled različnih vrst gradiv, kjer so te bibliografske enote oziroma dokumenti objavljeni, in ugotovimo, ali gre za članek, knjigo, diplomsko nalogo, konferenčni zbornik ... idr.

V analizo so bile odbrane objave do 5. 8. 2016 v vzajemni računalniški katalog slovenskih knjižnic COBISS po naslednji metodi.

The screenshot displays the COBISS search interface. At the top, there's a header with the COBISS logo, 'Virtualna knjižnica Slovenije', and a language dropdown set to 'slovenski'. Below the header are navigation links: 'Baze podatkov', 'Iskanje', and 'Moja knjižnica'. The main search area is titled 'Vzajemna baza podatkov: COBIB.SI - Vzajemna bibliografsko-katalogna baza podatkov (Štev. zapisov: 4.829.094)'. It features a search form with tabs for 'Osnovno', 'Izbirno', and 'Ukazno'. The 'Izbirno' tab is active, showing search criteria: 'Ključne besede' (set to 'namak*'), 'Naslov', 'Leto izida', and 'Avtor', each with a dropdown menu and a search button. Below these are options for 'Jezik' (set to 'slovenski'), 'Izbor zapisov' (set to 'vse gradivo (tudi e-viri)'), and a checkbox for 'Le viri z e-dostopom:'. A 'POIŠČI' button is at the bottom of the search form. To the right, there's a 'Namigi' section with a 'Pregled pojmov' and 'Osebnosti' subsection. The footer contains links for 'Mobilna različica', 'Lahki COBISS/OPAC', 'POGOJI UPORABE', 'Piskotki', and contact information for COBISS/OPAC, V6.1, along with a copyright notice for IZUM, 1997-2016.

Slika 2: Primer spletnega iskalnika COBISS

Uporabili smo spletni iskalnik na COBISS (slika 2) spletni povezavi <http://www.cobiss.si>, Iskanje, Iskanje gradiva (COBISS/OPAC). Uporabili smo način Izbirno iskanje, kjer smo določili naslednje parametre: ključne besede (namak*), jezik (slovenski) in izbor zapisov: vse gradivo. Parameter ključne besede išče po vseh bibliografskih poljih v bibliografskem

zapisu, tudi po tistih, ki so jih izpolnjevali bibliotekarji/informacijski specialisti na posameznih knjižnicah, ki so vnesle nek bibliografski zapis. Časovnih okvirjev nismo določili, saj smo želeli zajeti vse razpoložljive objave.

Naša izbrana izhodiščna ključna beseda je *namak** (namakanje). S tem izborom smo pridobili zbirko dokumentov, kjer se pojavlja izbrani iskalni pojem namakanje. Iz te zbirke smo nato ročno z ukazom *ctrl+f* in v kombinaciji z najmanj enim od ostalih iskalnih gesel *njive -> njiv**, *travniki -> travnik**, *senožeti -> senožet**, *sadovnjaki -> sadovnjak**, *hmelj -> hmelj**, *vinogradi -> vinograd** poiskali tiste, ki se po naši oceni navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč. Tam, kjer ni bilo možno takoj ugotoviti, v kakšnem kontekstu se dokument nahaja, smo to poiskali s pomočjo pregleda ostalih sekundarnih (bibliografskih) podatkov. Vse nedvoumno ustrezne dokumente smo označili kot ustrezne, tiste, ki smo jih morali posebej preveriti, smo naknadno vključili med ustrezne zadetke ali zavrgli, če niso bili ustrezni. Odstotek tistih, za katere smo med analizo ugotovili, da jih ni možno opredeliti, smo posebej označili kot t. i. potencialne, vendar nerelevantne.

Če povzamemo, je naš postopek naslednji:

- > pridobimo zbirko tistih dokumentov, kjer se pojavljajo izbrani iskalni pojmi;
- > pridobimo enega izmed starejših datumov omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* ter ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena;
- > izvemo, kolikokrat se beseda namakanje pojavi že v naslovu;
- > pridobimo pregled, v kateri vrsti gradiva se ti dokumenti najpogosteje pojavljajo.

3.1.2 Digitalna knjižnica slovenije (dLib.si)

V digitalni knjižnici Slovenije smo v analizo zajeli objave, ki smo jih pridobili preko načina Napredno iskanje (slika 3). Iskalnik nam omogoča iskanje v *celotnem besedilu* in hkratio vključevanje dodatnih iskalnih gesel. Za iskalni ukaz smo izbrali izraz *namakanje* (*namak**) v kombinaciji z najmanj enim od spodaj navedenih izrazov. Uporabimo koren posamezne besede, kot je prikazano spodaj:

*njive -> njiv**, *travniki -> travnik**, *senožeti -> senožet**,
*sadovnjaki -> sadovnjak**, *hmelj -> hmelj**, *vinogradi -> vinograd**.

V dLib pridobimo podatke oziroma oceno objavljenih ustreznih in relevantnih bibliografskih enot ali dokumentov.

Eventualno dobimo datum ene izmed starejših objav omembe namakanja kmetijskih zemljišč in ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena.

Pridobimo pregled različnih vrst gradiv, kjer so te bibliografske enote oziroma dokumenti objavljeni in ugotovimo, ali gre za članek, knjigo, diplomsko nalogo, konferenčni zbornik idr.

V analizo so bile v Digitalni knjižnici Slovenije odbrane objave do 24. 8. 2016 po naslednji metodi.

Lib.si
Digitalna knjižnica Slovenije

napredno iskanje ☐ išči tudi po Europeani ☐ išči tudi po celotnem besedilu

Selan, Nina
Profil
Odjava

O NAS SODELOVANJE ZA MEDIJE KONTAKT ENGLISH

Moja knjižna polica (0)

domov » napredno iskanje

Napredno iskanje

	namak* njiv*	celotno besedilo
ALI	namak* travnik*	celotno besedilo
ALI	namak* senožet*	celotno besedilo
ALI	namak* sadovnjak*	celotno besedilo
ALI	namak* hmelj*	celotno besedilo
ALI	namak* vinograd*	celotno besedilo

išči

Izvedba, lastnina in pravice: NUK 2005-2016 | pogoji uporabe | napišite svoje mnenje | na vrh

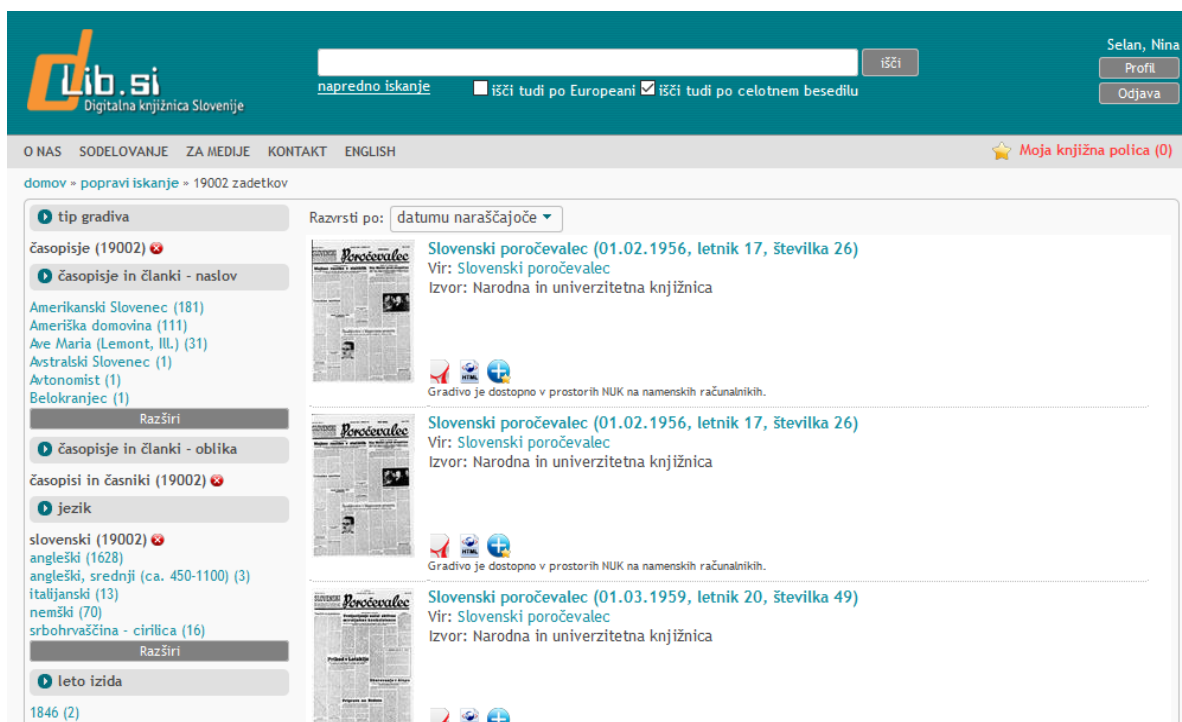
Slika 3: Primer spletnega iskalnika dLib

Spodaj opisani postopek uporabimo za pridobitev zbirke oziroma ocene objavljenih in relevantnih dokumentov za analizo dLib in za kasnejšo pripravo eksperimentalne zbirke za analizo KRN. Tega postopka v metodologiji KRN ne opisujemo še enkrat:

Uporabili smo spletni iskalnik na dLib.si na povezavi <http://dlib.si/advancedsearch> in preko načina *Napredno iskanje* določili naslednje parametre (slika 3): ključna beseda *namak** v kombinaciji z eno izmed ostalih izbranih: *njiv**, *travnik**, *senožet**, *sadovnjak**, *hmelj**, *vinograd**. Določili smo iskanje po celotnem besedilu, po sistemu iskanja enega izmed iskalnih ukazov, zato smo določili parameter ALI.

Z opisanim izborom smo pridobili oceno objavljenih dokumentov, kjer se v sintaksi pojavljajo izbrani iskalni pojmi, razvrstili smo jih po datumu naraščajoče.

Levo od pridobljenih rezultatov so rezultati razvrščeni v skupine po *tipu gradiva*, *jeziku*, *letu izida*, *izvoru*, *vsebini* ..., ki omogočajo, da z izborom posameznih skupin naše rezultate še dodano definiramo (zožimo oziroma približamo želenim). Za našo nalogo smo najprej izbrali jezik: *slovenski*, nato smo izbrali skupino: *časopisje*, na koncu pa smo se orientirali na obliko in izbrali: *časopisi in časniki* (slika 4). Pridobljeni rezultati so približna ocena ustreznih in relevantnih zadetkov, ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč. Zbirka je namreč preobsežna, da bi lahko vsak pridobljeni zadek posebej preverili, ali je ustrezen za potrebe našega dela.

Slika 4: Primer prikaza rezultatov na dLib

Če povzamemo, je naš postopek naslednji:

- > pridobimo zbirko tistih dokumentov, kjer se pojavljajo izbrani iskalni pojmi;
- > pridobimo enega izmed starejših datumov omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* ter ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena;
- > izvemo, kolikokrat se beseda *namakanje* pojavi že v naslovu;
- > pridobimo pregled, v kateri vrsti gradiva se ti dokumenti najpogosteje pojavljajo.

Iz te pridobljene zbirke nato nadaljujemo z izborom in v skupini: časopisje in članki – naslov, izberemo časopis Kmetijske in rokodelske novice, za katerega potem naredimo podrobno analizo, ki jo bomo opisali v naslednjem poglavju.

3.1.3 Arhiv slovenskega zgodovinskega časopisja – kmetijske in rokodelske novice

Kmetijske in rokodelske novice so v celoti digitalizirane in si jih je možno ogledati na povezavi <http://www.dlib.si/browse/besedila/1>. Našo eksperimentalno zbirko smo pripravili po istem postopku kot smo izbrali podatke za Digitalno knjižnico Slovenije. Podroben postopek je opisan v prejšnjem poglavju 3.1.2, v odstavku »Spodaj opisani postopek uporabimo za pridobitev eksperimentalne zbirke za analizo dLib in KRN. Tega postopka v metodologiji KRN ne opisujemo še enkrat«

Iz pridobljenih podatkov na dLib smo v spletnem iskalniku nadaljevali z izborom in v skupini: *časopisje in članki – naslov* izbrali časopis *Kmetijske in rokodelske novice*. Ta pridobljena zbirka je naše izhodišče za podrobno analizo KRN.

Pridobimo eksperimentalno zbirko oziroma oceno objavljenih ustreznih in relevantnih bibliografskih enot ali dokumentov.

Predvidoma imamo tu največ potenciala, da dobimo datum ene izmed starejših objav omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* ter seveda ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena.

Iz eksperimentalne zbirke hkrati pridobimo pregled, kolikokrat se beseda *namakanje* pojavi že v naslovu.

V analizo so bile v Digitalni knjižnici Slovenije odbrane objave do 24. 8. 2016. Glede na to, da je časopis že v celoti digitaliziran, se število načeloma ne bi smelo večati.

Če povzamemo, je naš postopek naslednji:

- > pridobimo zbirko tistih dokumentov, kjer se pojavljajo izbrani iskalni pojmi;
- > pridobimo enega izmed starejših datumov omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* ter ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena;
- > izvemo, kolikokrat se beseda *namakanje* pojavi že v naslovu.

3.1.4 Arhiv novejšega dnevnega časopisja – Večer

Za referenco novejšega dnevnega časopisja smo vzeli časopis *Večer*, ki je dostopen na povezavi <http://www.vecer.si> (slika 5). Ta ima na spletu dostopen arhiv, do katerega je možno dostopati preko gesla in plačila naročnine. Brskalnik nam ponuja dva načina iskanja: hitro iskanje samo po ključni besedi in letnici objave (datum) in napredno iskanje, kjer je možno izbrati več kriterijev. Mi smo se odločili za slednjega. Omogoča iskanje po celotnem besedilu.

Eventualno dobimo datum ene izmed starejših objav omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* in ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena.

Iz *Večera* pridobimo eksperimentalno zbirko oziroma oceno objavljenih ustreznih in relevantnih bibliografskih dokumentov, ki so najdljivi z izbranim iskalnim izrazom *namakanje* oz. *namak** po metodi, opisani v nadaljevanju.

Pridobimo pregled oziroma oceno, kolikokrat se beseda *namakanje* pojavi že v naslovu. Način iskanja in podajanja rezultatov je pri *Večerovem* iskalniku nekoliko drugačen.

Prijavljen uporabnik: **Nina Selan** | Odjava |

VEČER
arhiv
trgovina@vecer.com

Iskanje:

Leto:

Začetni datum:

Končni datum:

Vir:

Številka strani:

Avtor:

20.02.13 web:12

Pagina:

Nadnaslov:

Naslov:

Podnaslov:

Ključne besede:

Sortiraj: ☐ po avtorju ☒ po datumu

Razvrsti: ☒ padajoče ☐ rastoče

Cenik storitev Vecer.com | Splošna določila uporabe | Pogoji uporabe Večerovega arhiva

Februar 2013 © Avtorsko in sorodne pravice na gradivo ima družba ČZP Večer d.d. Vse pravice so pridržane [eXTRaMe Tracker](#)

Slika 5: Primer spletnega iskalnika časopisa Večer

Za našo raziskavo smo uporabili vnos iskalnega pojma, letnico nastanka in vir: *Večer*. Dodatni parameter *ključne besede* ne ponuja nobenih zadetkov, zato smo tega izključili za nadaljnjo uporabo. Sortiranje: *po datumu* in razvrstitev: *naraščajoče*. Pridobimo zbirko oziroma seznam potencialnih dokumentov, kar pa še ni naša končna zbirka. Pri pregledu te zbirke ali bolje rečeno seznama ugotovimo, da si je pri posameznem dokumentu možno ogledati predogled objavljenega besedila v formatu OCR, poleg tega pa se besedilo navezuje na začetek posamezne strani in ne na izbrani dokument. Da smo dobili približno oceno, ali gre za ustrezeni dokument (članek) ali ne, je bilo treba vsak dokument posebej odpreti (ročno) s klikom na *Približaj*, kjer je na razpolago ponovno optično prebrano besedilo (OCR), ki se navezuje na ustrezeni članek, ponuja pa tudi pdf celotne strani, kjer je članek objavljen. S pomočjo prve ali druge možnosti smo ročno odbrali ustrezne in relevantne dokumente, ki smo jih zbrali v eksperimentalno zbirko in analizirali. Pri tej odbiri torej nismo uporabili iskanja zadetkov v kombinaciji z najmanj enim od spodaj navedenih izrazov: *njive*, *travniki*, *senožeti*, *sadovnjaki*, *hmelj*, *vinogradi*, kot smo naredili pri prejšnjih virih.

Če povzamemo, je naš postopek naslednji:

- > pridobimo zbirko tistih dokumentov, kjer se pojavljajo izbrani iskalni pojmi;
- > pridobimo enega izmed starejših datumov omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* ter ime dokumenta, kjer je ta omemba objavljena;
- > izvemo, kolikokrat se beseda *namakanje* pojavi že v naslovu.

4 REZULTATI

Z že opisanimi metodami iskanja ustreznih in relevantnih zadetkov v rezultatih pridobimo tiste dokumente, ki so za nas ustrezni in relevantni ter se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč. Torej dobimo le tiste, ki zajemajo te pojme. Poudariti želimo, da gre za modelno iskalno sintakso, ki temelji le na nekaj izbranih, za kmetijstvo relevantnih pojmi, v našem primeru *namakanje*, v kombinaciji z najmanj enim od ostalih izrazov: *njive*, *travniki*, *senožeti*, *sadovnjaki*, *hmelj*, *vinogradi*. Potencialnih zadetkov je verjetno lahko še precej več, vendar ne zajemajo teh izrazov, pač pa kakšne druge.

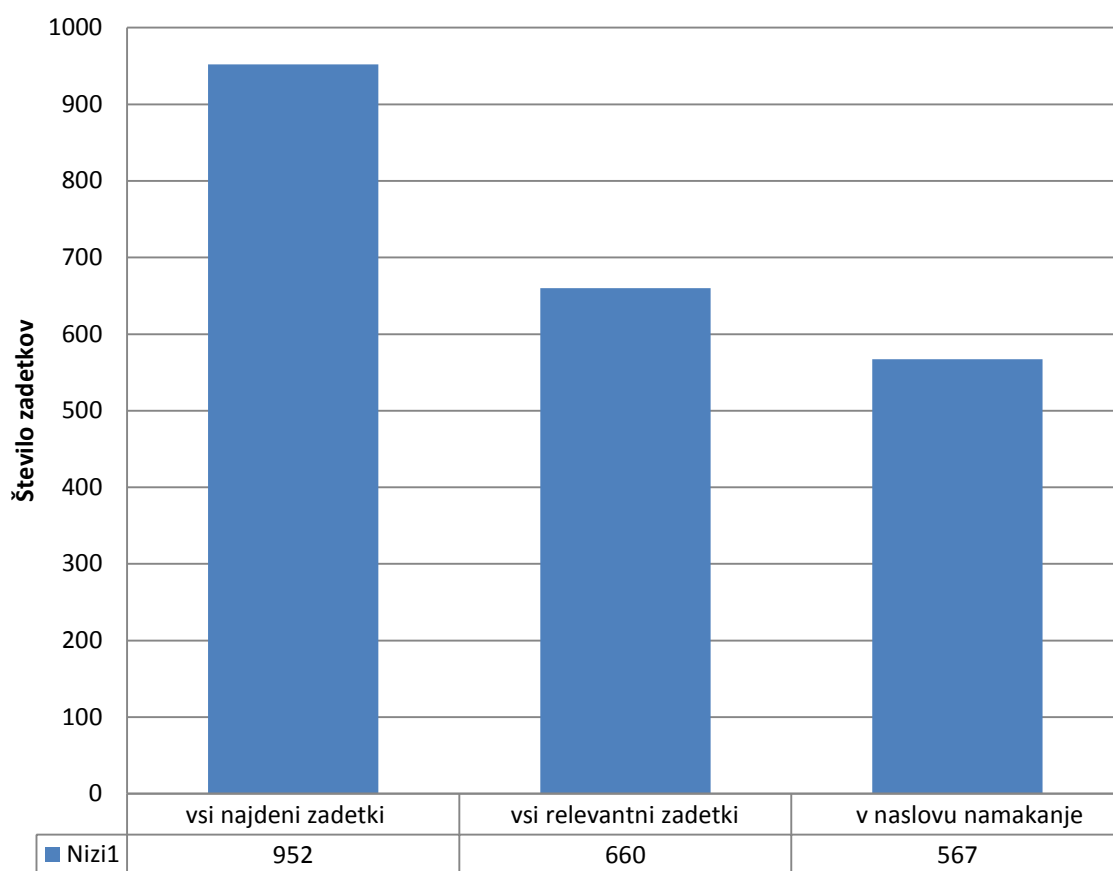
Samo izraz *namakanje* prinese preveč iskalnega 'šuma', zaradi drugih pomenov te besede, zato smo v nekaterih primerih izraz *namakanje* povezali še z drugim modelnim izrazom.

4.1 PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV, KI OMENJAJO NAMAKANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V IZBRANIH VIRIH: COBISS

Vzajemni računalniški katalog slovenskih knjižnic COBISS je bibliografsko-kataložna zbirka, ki ne omogoča sistematične povezave do celotnih primarnih dokumentov. Možno je iskanje le po sekundarnih vsebinskih podatkih (npr.: naslov dokumenta, predmetne oznake), predmetne oznake pa so odvisne predvsem od katalogizatorjev, ki take oznake določajo. V COBISS smo s kvantitativno metodo štetja zbrali 952 zadetkov (dokumentov), to je vseh publikacij v slovenskem jeziku, ki smo jih v COBISS-ovem izbirnem iskalniku pridobili z uporabo izhodiščnega gesla *namakanje* (*namak**). Med temi 952 dokumenti je 610 takih, kjer se že v naslovu nahaja beseda *namakanje*. Vendar pa je to neprečiščena zbirka vseh zadetkov. Z izločitvijo vseh neustreznih in nerelevantnih zadetkov, ki se ne navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč, smo pridobili končno število 599 različnih dokumentov ali 62,9 %, ki se navezujejo izključno na namakanje kmetijskih zemljišč.

Dodatno smo odkrili še 35 takih dokumentov, pri katerih na podlagi pregledov naslova publikacije ali po predmetnih oznakah ali avtorju objavljene publikacije ni bilo možno ugotoviti, ali gre za relevanten zadelek. Teh 35 dokumentov zato nismo uvrstili v končni skupni seštevek 599 različnih ustreznih in relevantnih dokumentov.

Med 599 različnimi dokumenti, ki smo jih odbrali z izbrano besedo *namakanje*, se v 567 ali 94,6 % beseda *namakanje* pojavi že v naslovu (slika 6). S podrobnim pregledom zbirke 952 zadetkov in z izločitvijo vseh neustreznih in nerelevantnih zadetkov se je število iskanih zadetkov še povečalo. Z iskalnim ukazom ctrl+f in vključitvijo tudi besede *voda* -> *vod*, *suša* ->, *sistem* -> *sistem*, *naprava* -> *naprav*, *deževnica* -> *deževnic*, *vodnjak* -> *vodnjak*, *senožeti* -> *senožet*, *njive* -> *njiv*, *travnik* -> *travnik* smo pridobili končno število 660 različnih dokumentov ali 69,3 %, ki so v kontekstu namakanja kmetijskih zemljišč. Ključne besede, kot so *sadovnjaki*, *hmelj* in *vinogradi*, niso dali nobenih novih zadetkov, razen teh, ki so že bili najdeni z besedo *namakanje*.

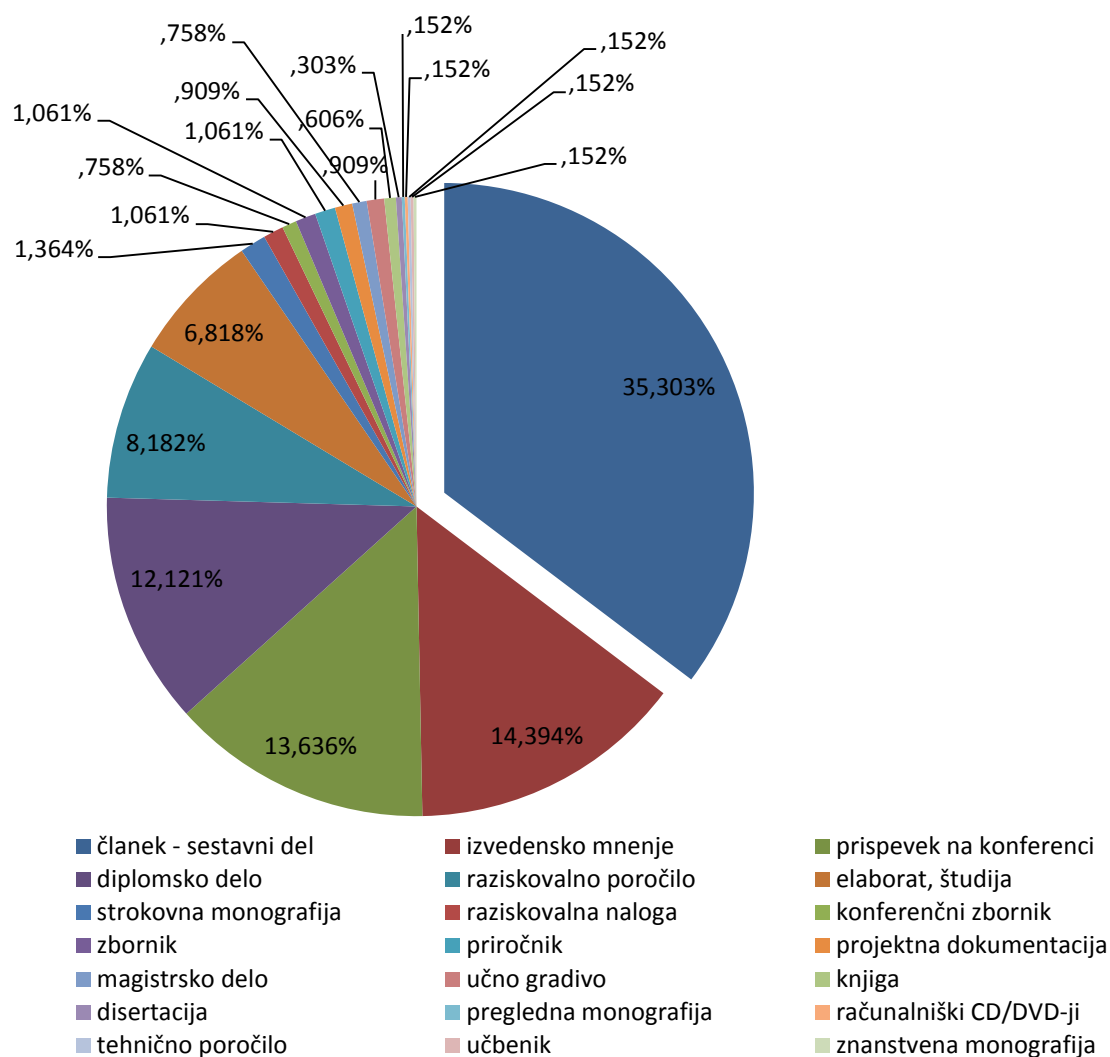
Slika 6: Število vseh zadetkov na temo namakanja na portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), ki se navezujejo na *namakanje kmetijskih zemljišč*

Z uporabo dodatnih ključnih besed: *voda*, *suša*, *sistem*, *naprava*, *deževnica*, *vodnjak*, *senožeti*, *njive*, *travnik* smo dobili največ različnih dokumentov, in sicer z iskalnim geslom *sistem* 231, z iskalnim geslom *voda* pa 142. Iskalno geslo *suša* je nudilo zgolj 38 zadetkov, *njiva* in *naprava* pa sta nudili vsaka po 5 zadetkov. Najmanj po 2 zadetka sta ponudili ključni besedi *vodnjak* in *zalivanje*. Poudariti je potrebno, da se navedene ključne besede pojavljajo tudi med zadetki, ki smo jih pridobili s ključno besedo *namakanje*, zato o teh zadetkih ne moremo govoriti kot o novih pridobljenih zadetkih oziroma dokumentih.

Med 660 pridobljenimi ustreznimi in relevantnimi zadetki oziroma dokumenti smo s kvantitativno analizo pridobili tudi podatke, kateri tipi dokumentov se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč. Največkrat se beseda *namakanje* pojavlja kot sestavni del člankov, in sicer 233-krat, zatem 95 navedb v izvedenskih mnenjih, 90 kot prispevki na konferencah, 80 v diplomskih nalogah, 54 v raziskovalnih poročilih, 45 v različnih elaboratih, študijah in 9 v strokovnih monografijah.

Preglednica 1: Število zadetkov na temo namakanja portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč glede na vrsto gradiva

	vrsta gradiva	ustrezni in relevantni zadetki
		št. objavljenih gradiv
1	članek - sestavni del	233
2	izvedensko mnenje	95
3	prispevek na konferenci	90
4	diplomsko delo	80
5	raziskovalno poročilo	54
6	elaborat, študija	45
7	strokovna monografija	9
8	raziskovalna naloga	7
9	konferenčni zbornik	5
10	zbornik	7
11	priročnik	7
12	projektna dokumentacija	6
13	magistrsko delo	5
14	učno gradivo	6
15	knjiga	4
16	disertacija	2
17	pregledna monografija	1
18	računalniški CD/DVD-ji	1
19	tehnično poročilo	1
20	učbenik	1
21	znanstvena monografija	1
	skupaj	660

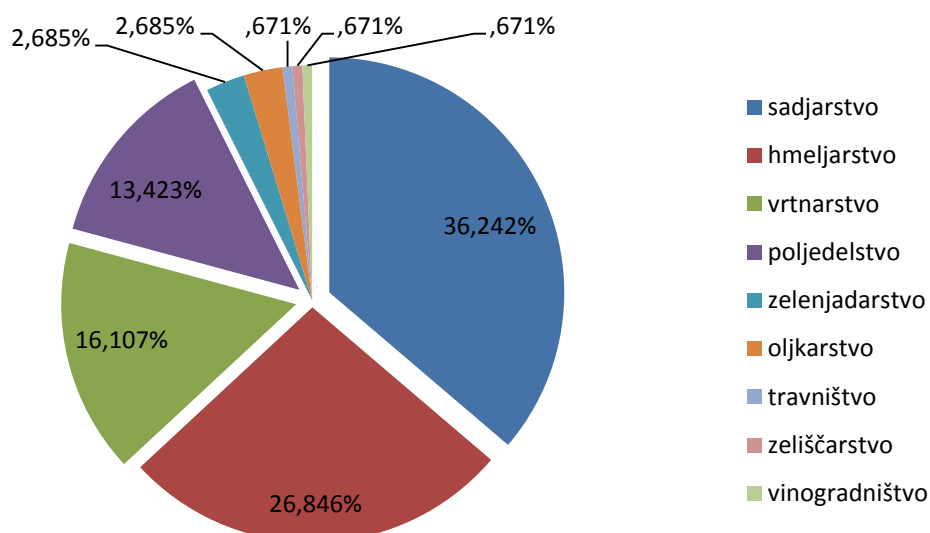
Slika 7: Delež zadetkov na temo namakanja na portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016), ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč glede na vrsto gradiva

Iz slike 7 je možno zaslediti, da se članek – sestavni del v odstotkih pojavlja največkrat, in sicer 35,30 %, sledijo mu izvedenska mnenja 14,39 %, prispevki na konferencah 13,64 %, diplomska dela 12,12 % in preostali v manj kot 10 %.

Pri analizi nas je dodatno zanimalo tudi, ali je možno izpostaviti katero izmed kmetijskih panog. Iz pregleda sekundarnih virov ni možno pridobiti večjega vzorca, da bi lahko rekli, da ena izmed panog prevladuje. Bolj ali manj se omenjajo v manjšem deležu, kar je predstavljeno v preglednici št. 2.

Preglednica 2: Število zadetkov na temo namakanja portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016) glede na kmetijske panoge.

Kmetijska panoga	Število zadetkov
sadjarstvo	54
hmeljarstvo	40
vrtnarstvo	24
poljedelstvo	20
zelenjadarstvo	4
oljkarstvo	4
travništvo	1
zeliščarstvo	1
vinogradništvo	1

Slika 8: Število zadetkov na temo namakanja na portalu COBISS (na dan 5. 8. 2016) glede na kmetijske panoge

Iz slike 8 je možno razbrati, da se sadjarstvo v odstotkih pojavlja največkrat, in sicer 36,24 %, tej panogi sledijo hmeljarstvo 26,85 %, vrtnarstvo 16,11 %, poljedelstvo 13,42 % in preostali v manj kot 5 %.

Glede na to, da je vzajemni računalniški katalog slovenskih knjižnic COBISS bibliografsko-kataložna zbirka, ki ne omogoča sistematične povezave do celotnih primarnih dokumentov, iskanje je možno le po sekundarnih vsebinskih podatkih, datum ene izmed starejših omemb namakanja kmetijskih zemljišč dobimo na podlagi ogleda sekundarnih vsebinskih podatkov. Pridobljeni podatki nam z našo iskalno sintakso najdejo kot eno izmed starejših omemb namakanja knjigo iz leta 1882, z naslovom v slovenskem

in nemškem jeziku. Slovenski naslov je Ptujsko prašno polje in jega obdelovanje: obdarjena razprava, avtor pa je Miroslav Müller. Izvod knjige lahko najdemo tudi v knjižnici na Biotehniški fakulteti, na Oddelku za agronomijo.

4.2 PREGLED OBJAV V DIGITALNI KNJIŽNICI SLOVENIJE (DLIB.SI)

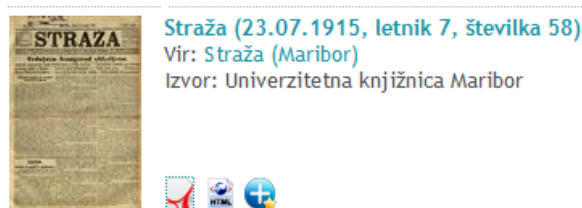
V Digitalni knjižnici Slovenije smo v analizo zajeli objave, ki smo jih pridobili preko načina *Napredno iskanje* <http://dlib.si/advancedsearch>. S pomočjo iskalnika, po postopku, ki smo ga podrobno opisali v poglavju 3.1.2, smo z uporabo ključnih besed *namak** v povezavi z izrazi *njiv**, *travnik**, *senožet**, *sadovnjak**, *hmelj** in *vinograd** tako pridobili eksperimentalno oceno, kar je meseca avgusta 2016 zajemalo 21.032 dokumentov, na primer ciljnih raziskovalnih projektov, časopisov, knjig, in drugih dokumentov v slovenskem jeziku. Podatek smo pridobili s kvantitativno metodo štetja. Opazili smo, da se dnevno to število še povečuje z dodajanjem novih dokumentov.

Pri pripravi zbirke za analizo smo ugotovili, da je količina navidezno ustreznih zadetkov preveč obsežna, da bi jih lahko podrobno analizirali. Kot že omenjeno, bi bil vizualni pregled vseh zadetkov zaradi velike količine predolgotrjen postopek, zato se ga v nalogi nismo lotili. Iz navedenega tudi ne moremo pridobiti podatka v katerih publikacijah se ti pojavljajo, ravno tako tudi ne datuma ene od starejših objav. V nadaljevanju prilagamo nekaj primerov neustreznih zadetkov (slike 9, 10, 11, 12, 13).

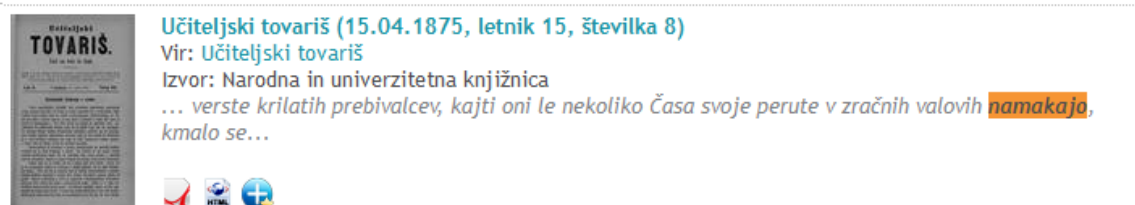
Iskanje po naslovih dokumentov pa je ponudilo le majhno, zanemarljivo število zadetkov. Testirali smo zgolj pojavnost izraza *namak** v naslovu (brez uporabe *njiv** ...) in s takim načinom smo pridobili le 17 zadetkov. Iskanje samo z *namak** se je izkazalo za preveč ozko, da bi res dobili dovolj relevantnih dokumentov, če pa uporabimo celotno besedilo, je rezultatov preveč, večina pa že na prvi pogled ni relevantnih.

Pri pridobljenih navidezno ustreznih zadetkih, kjer gre za primer dokumentov, ki so najdljivi z iskalno sintakso, se dejansko le zelo malo zadetkov nanaša na našo vsebino. Vseeno smo podali število, da se vidi, koliko jih je sploh lahko, zgolj za predstavbo.

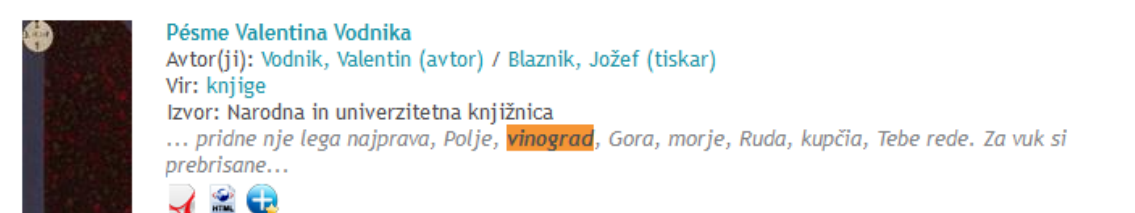
Pri teh navidezno ustreznih zadetkih gre tudi za to – kot že navedeno, smo jih pridobili s kombinacijo izraza *namak** v povezavi z enim od izbranih zadetkov (*njiv**, *travnik**, *senožet**, *sadovnjak**, *hmelj**, *vinograd**) – da se izraza lahko pojavita kjerkoli znotraj dokumenta, lahko tudi močno oddaljena drug od drugega. Tak dokument se večinoma v ničemer ne nanaša na namakanje.

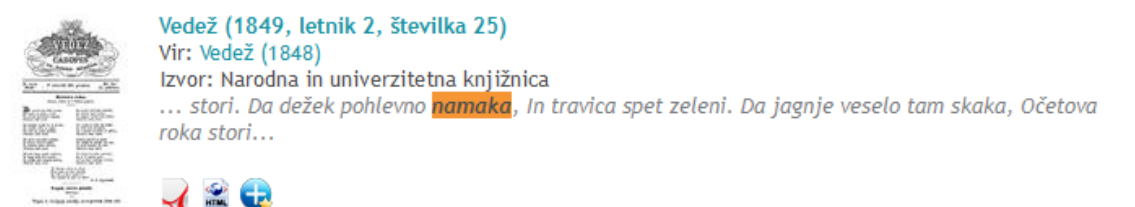
Slika 9: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Straža – neustrezni zadetek

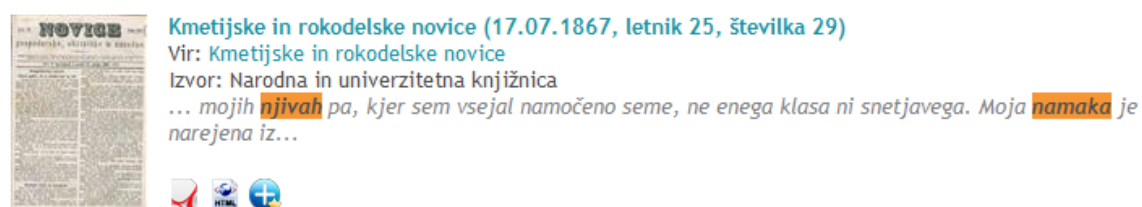
Slika 10: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Tovariš – neustrezni zadetek

Slika 11: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Pesme – neustrezni zadetek

Slika 12: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – Straža – neustrezni zadetek

Slika 13: Primer prikaza rezultatov pri iskanju v dLib – KRN – neustrezni zadetek

4.3 PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV, KI OMENJAJO NAMAKANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V IZBRANIH VIRIH: KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE (KRN)

Kmetijske in rokodelske novice so v celoti digitalizirane in si jih je možno ogledati na povezavi <http://www.dlib.si/browse/besedila/1>. Skupno je v digitalni obliki 36.564 digitaliziranih dokumentov, to je skupno število vseh časopisov (časopis navadno v smislu ene posamezne digitalizirane številke) in v njih objavljenih člankov (ali izbranih digitaliziranih strani). Od teh 36.564 digitaliziranih dokumentov je 33.161 digitaliziranih dokumentov na ravni posameznih člankov. V celotnem obdobju izhajanja časopisa je izšlo 3.403 številke. Podatke smo pridobili tako, da smo v spletni iskalnik vnesli kot edini kriterij vir: Kmetijske in rokodelske novice. Te smo kasneje razdelili še po obliki, na ravni časopisov in časnikov in na drugi strani člankov. Dobili smo 135 različnih digitaliziranih dokumentov na ravni člankov, kar pa je le približna ocena. Zadetkov je lahko tudi več.

Potrebno je omeniti, da gre za delitev zadetkov na časopise in članke, ki pa je približna. Med pregledom prejetih zadetkov smo odkrili, da prihaja do podvajanj, poleg tega smo med pregledovanjem odkrili, da se nekatere strani enega izvoda časopisa nadaljujejo z izvodom naslednje številke časopisa in ne z naslednjo stranjo istega.

Iskanje ustreznih zadetkov z izbranimi iskalnimi gesli po metodi, opisani v poglavju 3.1.3, v digitalizirani obliki časopisa Kmetijske in rokodelske novice, nam je na dan 24. 8. 2016, dalo približno 135 različnih digitaliziranih dokumentov (na ravni člankov). Iz zbirke 135 digitalnih dokumentov smo nato s kvantitativno metodo pregledovanja in štetja pridobili približno oceno, 56 ustreznih in relevantnih člankov. Vendar pa povsem dopuščamo možnost, da je teh zadetkov lahko tudi več. Naj spomnimo, da smo prišli do teh rezultatov tako, da smo v spletnem iskalniku med ponujenimi izborom uporabili klasifikacijo članki. Uporaba razdelitve na časopise in časnike bi dala več zadetkov, vendar pa je natančno pregledovanje celotnih izvodov zelo zamudno, zato smo za modelno oceno uporabili članke.

Objavljeni izvodi dokumentov so bili v začetku objavljeni v bohoričici (slika 14), opazili smo tudi, da so bili originalni izvodi v času preslikave v pdf tudi poškodovani (slika 15), zato je naša pridobljena ocena ustreznih in relevantnih člankov približna.

Slika 14: Primer izvoda KRN, napisanega v bohoričici (1843)

Slika 15: Primer poškodovanega originala KRN

Kljub temu smo bili zato še posebej pozorni na sopomenke oziroma druga iskalna gesla. Tako smo dobili dodatne relevantne zadetke. Pridobili nismo le datuma omembe, temveč

smo lahko tudi spremljali vse nadaljnje objave istega avtorja (npr. Šimen Kosmač) na isto tematiko in jih povezali v zgodbo. Avtor Šimen Kosmač je namreč v KRN, letnik 32, številka 6, ki je izšla 11. 2. 1874, objavil svojo novo iznajdbo (slika 16).

Nova iznajdba za namakanje travnikov.

Na znanje našim posestnikom.

Vsaka voda ni dobra na travnik, — tako pravi marsikateri kmet; al Čehi in za njimi tudi Korošci, gornji Štajerci, Moravci in drugi so izpričali, da vsaka voda je dobra na travnik, ako se le prav rabi. Na Češkem, Koroškem in drugod imajo močilnike, v katere vodo vjemajo, in jo vsak večer ali vsako jutro po travniku izpusté; če pa voda sama na sebi ni dobra, denejo nekoliko gnoja v močilnik, kar se prav obilno izplača. Koliko več sená se po takem namakvanji travnikov pridela, to Čehi, Korošci in drugi dobro vedó. Vendar se tako močenje travnikov dozdej ni móгло zeló razširiti, ker zapiranje in odpiranje zatvornice močilnika je stalo 6 do 10 gold. na leto, če je močilnik blizu kake hiše bil; ako je pa travnik z močilnikom daleč od hiše bil, kar se večidel primeri, se je pa odpiranje in zapiranje zatvornice v močilniku le takrat izplačalo, ako bilo je več travnikov in tedaj več

Slika 16: Primer prikaza ustreznega in relevantnega članka; *Nova najdba za namakanje travnikov*.

Članek je naslovil *Nova iznajdba za namakanje travnikov*, opisoval pa je, kako bi bilo pomembno slediti zgledom drugih dežel, kjer kmetje namakajo svoje travnike, da dobijo večji pridelek. Na koncu članka avtor poleg datuma navede svoj naslov »Na sv. Gori 5. svečana (pošta Sava, Südbahn)«. Opisal je iznajdbo, ki jo je poimenoval *močilnik za travnike* oziroma naprava z zapornico, ki omogoča vodi iz npr. potoka, da se izliva po travniku, zapornice pa jo avtomatsko zaprejo, ko to ni več potrebno. V članku poudarja, kako je to pomembno, in poziva bralce, naj mu pišejo, da bo takšno napravo z zapornico naredil tudi njim. Gre za poplavno namakanje. V tem prvem članku omenja tudi strošek izgradnje, a zneska še ne pove. V naslednji objavi, 2. 9. 1874, letnik 32, številka 35, objavi članek z istim sporočilom. Skušali smo slediti morebitnemu nadaljevanju teh objav, zato smo se lotili iskanja člankov tudi po avtorju, kar nam je prineslo nove zadetke in s tem možnost spremljanja tega avtorja. V članku 12. 3. 1879, letnik 37, številka 11, avtor oznanja, da je napravo še izboljšal. V članku poudarja, da je pridelek večji in ponovno poziva bralce, naj mu pišejo, da jim naredi to napravo z zapornico. Doda še, da naprava, ki jo še vedno imenuje z istim imenom, to je *močilnik za travnike*, ne potrebuje vzdrževanja. Tokrat omenja tudi ceno izdelave take naprave, in sicer naj bi stala okoli 8 goldinarjev. Na koncu vsakega članka navede tudi svoj poštni naslov.

Avtor Kosmač ponovno izpostavi prednosti svoje iznajdbe v članku 27. 10. 1880, letnik 38, številka 43 in poudarja, da je pridelek večji ter poziva, naj mu bralci pišejo, da jim naredi to napravo z zapornico, omenja tudi, da naprava stane 1 do 2 goldinarja in »prinese čez 50 % na leto dobička«.

Zatem naletimo na zanimivo objavo istega avtorja (17. 11. 1880, letnik 38, številka 46), ne pa tudi bralca, s katerim je stopil v stik. Iz tega sklepamo, da je bralec uporabil naslov, ki ga je avtor objavil na koncu članka. V tem članku avtor Kosmač nudi odgovor bralcu, in sicer na temo vzdrževanja in terminov postavljanja. Cena izgradnje, ki jo na koncu navede, pa je ista kot v prejšnjem članku. Za tem ne odkrijemo nobene objave tega avtorja več, niti člankov na to temo.

Metoda namakanja, ki jo avtorji člankov v KRN omenjajo, je t.i. poplavno namakanje. Deluje le, če je v bližini kak potok, reka, ki se ga preusmeri na zemljišče, dotok vode pa regulirajo s preprostimi z zapornicami.

V obdobju izhajanja KRN smo v naši eksperimentalni zbirki ustreznih in relevantnih dokumentov našli največkrat omenjeno pridelavo sena – travništvo, kot prikazano spodaj v skupnem številu 20 različnih dokumentov. V dveh različnih dokumentih se pojavlja govedoreja, enkrat pa se govedoreja pojavi v istem dokumentu kot travništvo. V drugih, nerelevantnih dokumentih je možno zaslediti nekatere druge kmetijske panoge, kot je sadjarstvo in druge, a so v povsem drugem kontekstu in se ne navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč.

Preglednica 3: Število zadetkov na temo namakanja v KRN (na dan 24. 8. 2016) glede na kmetijske panoge

Kmetijska panoga	Število zadetkov
Travništvo	20
Govedoreja	3
Bekovišče	2

Kar se tiče pojavnosti člankov o gojenju travnikov (slika 17) in vzreje goveda, je bilo za pričakovati, da se bodo naši zadetki navezovali na te panoge. Poleg omenjenih smo našli še 2 članka o reji bek.

béka -e ž (ë) grm ali drevo z dolgimi, šibastimi vejami: zasadili so beke ob vodi // šiba tega grma ali drevesa: vezati trte z beko; iz bek spletena košara (SSKJ).

Gre za sorto vrbe Beka (*Salix viminalis*) iz družine *Salicaceae*, rodu *Salix*. Mlade beke se uporablja za fine pletarske izdelke.

Slika 17: Primer prikaza ustreznega in relevantnega članka; *Kako sem svoje travnike zboljšal.*

Večina člankov v Kmetijskih in rokodelskih novicah ni podpisanih. Odkrili smo manjši delež podpisanih člankov, še posebej nas je zanimal najstarejši podpisani članek. Podpisanih avtorjev smo našli pet. Vendar niso vsi uporabili celega imena in priimka. En avtor je navedel polno ime in priimek, druga dva le svoje začetnice, zatem dva, ki sta uporabila le okrajšavo imena.

Izmed vseh teh avtorjev smo odkrili največ 9 člankov od enega avtorja, to je E. Kramar.

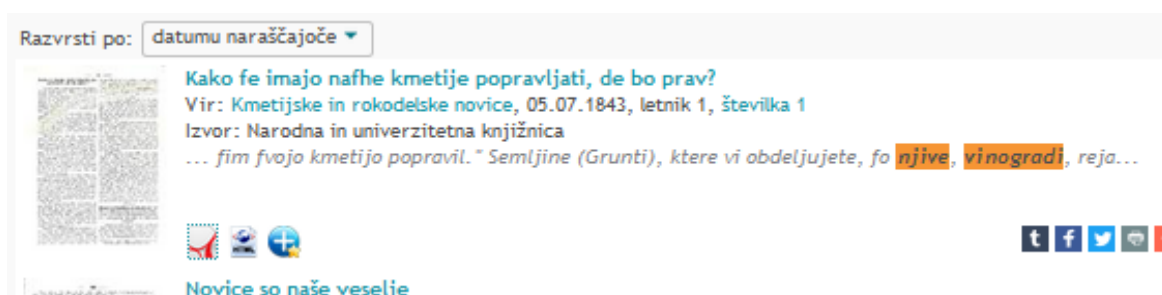
Preglednica 4: Število zadetkov na temo namakanja v KRN (na dan 24. 8. 2016) po znanih avtorjih

priimek in ime avtorja	naslov prvega objavljenega članka v KRN	št. objavljenih člankov	datum
Kosmač, Šimen	Nova iznajdba za, namakanje travnikov	5	11.02.1874
Senožecar	Gospodar na senožeti	1	25.04.1855
Riedl, K.	Kako sem svoje travnike zboljšal, da sem si dvakrat več sena nakosil	1	05.10.1859
Povše	Skrbimo za senožeti	3	30.07.1884
Kramar, E.	Gospodarske stvari	9	16.03.1881

4.4 NAJSTAREJŠI DATUM OMEMBE NAMAKANJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KRN

Za našo raziskovalno nalogo je zanimivo to, da se z iskalnim geslom *namakanje* (*namak**) ne pojavi eden izmed najstarejših datumov omembe dokumenta (članka), ki se navezuje na namakanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji. S podrobnim pregledom in z uporabo dodatnega izbranega iskalnega gesla *voda* (*vod**, *vôd**) pridobimo enega izmed najstarejših datumov omembe dokumenta, ki se navezuje na namakanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji, in sicer je to 13. 3. 1850, letnik 8, številka 11, kar je eden izmed starejših najdenih datumov, ki smo ga našli za potrebe naše naloge.

Pri analizi sta nam pozornost pritegnila še dva dokumenta. Starejši objavljeni dokument, ki smo ga našli v objavi 5. 7. 1843 letnik 1, številka 1, se navezuje na namakanje z gnojnico, zato menimo, da ni ustrezen. Drugi je bil zanimiv zaradi svojega naslova *Kratek poduk, kako senožeti ali travnike močiti ali polivati*. Avtor bralce poziva h gnojenju travnikov za izboljšanje njihovega stanja. Članek je izšel v KRN, 28. 10. 1846, letnik 4, številka 43. Tudi ta članek se navezuje na travništvo in gnojenje, zato za nas ni relevanten. Avtor namesto svojega podpisa navede le začetnice imena, L.C. Odkrili smo še en članek tega avtorja, ne pa tudi njegovega polnega imena. V našem delu smo iskali dokumente, ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč v povezavi z vodo, kar namakanje v osnovi je, čeprav tega nismo posebej poudarjali.

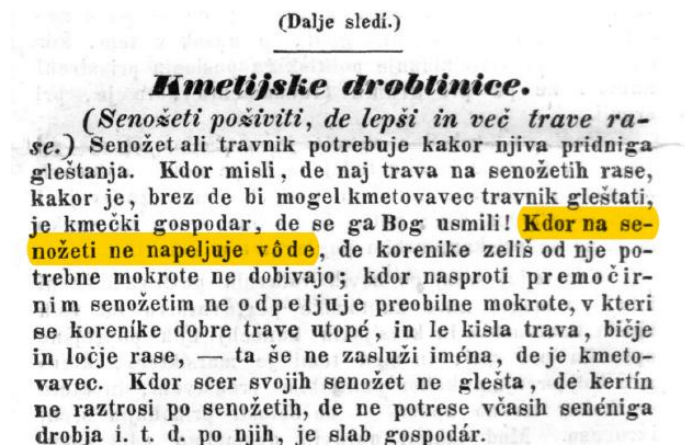
Slika 18: Primer prikaza pridobljenega rezultata v dLib, *Kako se imajo naše kmetije popravljati, de bo prav?*

Z izhodiščnim iskalnim geslom *namak** pri analizi časopisa Kmetijskih in rokodelskih novic (KRN) nismo pridobili najstarejšega datuma objavljenega članka, ki se v kontekstu navezuje na namakanje kmetijskih zemljišč. Najstarejši datum objavljenega članka v KRN smo pridobili med dodatnim preverjanjem, z novim iskalnim geslom *voda* oziroma *vôda*. Naslov članka je *Kmetijske drobtinice* (slika 19), avtorja tega članka pa ni moč najti. Članek je izšel v Kmetijskih in rokodelskih novicah 13. 3. 1850, letnik 8, številka 11.

Kljub navedenemu nas je informativno zanimalo, kdaj se prvič pojavi beseda *namakanje*. Odkrili smo jo ravno tako v Kmetijskih in rokodelskih novicah, datum objave članka z naslovom *Perva podlaga umnega gospodarstva* je 4. 10. 1854, letnik 12, številka 79. Avtor

v članku na začetku opisuje, kako je voda vse, kar rastline potrebujejo, nadaljuje pa s tem, da vsak gospodar ve, kako pomembno je napeljevati vodo na senožeti in jih namakati.

Ob pregledu naslovov objavljenih dokumentov smo ugotovili, da se le v šestih dokumentih namakanje pojavi že v naslovu.

Slika 19: Primer prikaza ustreznega in relevantnega članka; *Kmetijske drobtinice*.

4.5 PREGLED OBJAVLJENIH ČLANKOV, KI OMENJAJO NAMAKANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V IZBRANIH VIRIH: VEČER

Zadnji vir, ki smo ga v naši nalogi vzeli v analizo, je časopis Večer. Kot že navedeno v začetnih poglavjih naloge, je dostopen na portalu <http://www.vecer.si>, kjer ponuja spletni iskalnik. Iskalnik omogoča iskanje po celotnem besedilu, rubrika *Iskanje*, jezik je prednastavljen na slovenščino in drugega tudi ne ponuja. Spletni iskalnik ponuja tudi kriterij *Ključne besede*, a ne ponuja nobenih zadetkov, zato tega kriterija nismo uporabili.

Naše izhodiščno iskalno geslo *namakanje* smo vnesli v polje *Iskanje* in označili obdobje od 9. 5. 1945, ko je časopis pričel izhajati, vse do 31. 8. 2016, za vsako leto posebej. Pridobili smo zbirko 4.536 različnih dokumentov, ki se navezujejo na namakanje v širšem pomenu besede, zajemajo pa tudi članke, ki se navezujejo na tujino in države bivših republik Jugoslavije.

Dokumente, ki so nam dali jasno sliko, da se njihova vsebina navezuje izključno na Slovenijo, smo vključili v zbirko slovenskih ustreznih in relevantnih dokumentov. Tisti, ki so opisovali stanje v Jugoslaviji in pri tem ni bilo jasne ločnice, ali se omenja zgolj eno izmed preostalih bivših republik ali morda vse, vključno s Slovenijo, smo uvrstili v zbirko jugoslovanskih dokumentov. V to zbirko smo logično uvrstili tudi tiste dokumente, ki so jasno opisovali stanje v eni ali več republikah bivše Jugoslavije, Slovenija pa je bila izvzeta.

Iz pridobljene zbirke 4.536 različnih dokumentov, ki vsebujejo pojem namakanje, smo z vizualnim izborom vsakega članka posebej pregledali, ali se navezuje na namakanje kmetijskih zemljišč. Pridobili smo skupno število 1.683 dokumentov, ki pa se navezujejo tudi na tujino in države bivših republik Jugoslavije ter smo jih v nalogi posebej prešteli.

V skladu z našo nalogo smo nato pridobili pregled dokumentov, ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Takih različnih dokumentov je skupaj 1.158. Dokumenti, ki opisujejo stanje v republikah bivše Jugoslavije in potencialno vključujejo tudi Slovenijo, pa je 147. Ker iz teh dokumentov ni bilo možno razbrati v katerem primeru gre zgolj za takega, ki opisuje stanje v Sloveniji ali morda le eno izmed preostalih bivših republik, smo število zadetkov evidentirali kot zadetke pridobljene za bivšo Jugoslavijo.

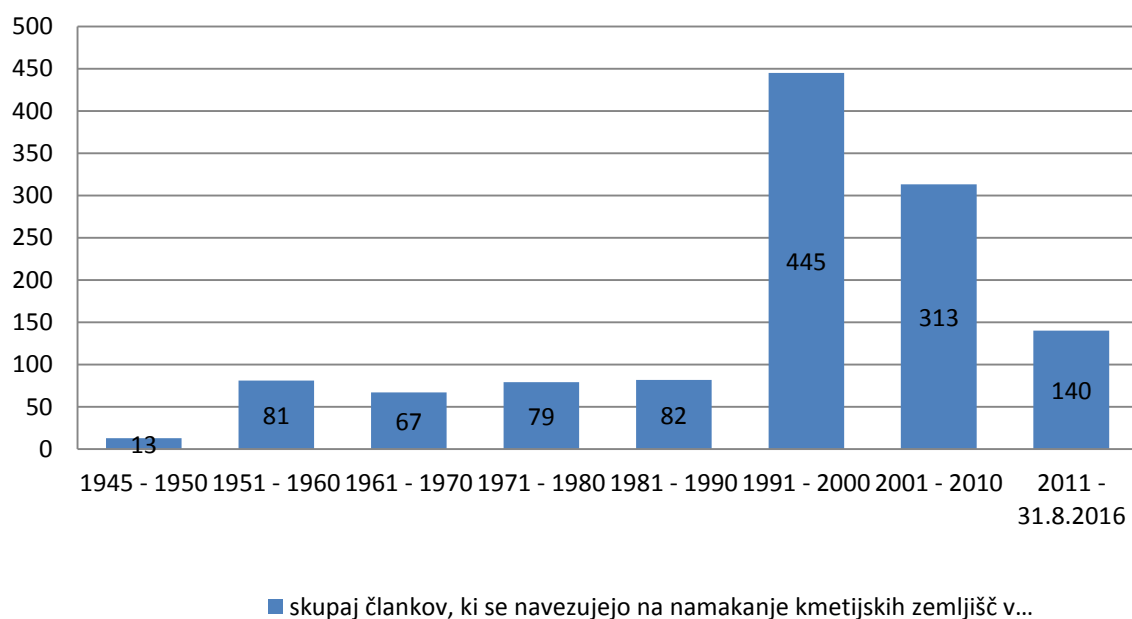
Preglednica 5: Število zadetkov na temo namakanja na portalu Večer (na dan 31. 8. 2016) z besedo namakanje

Skupaj relevantnih	1683	100 %
Slovenija	1158	69 %
Bivša Jugoslavija	147	9 %
Tujina	378	22 %

Kmetijske panoge, ki so zastopane v teh dokumentih, so hmeljarstvo, poljedelstvo, sadjarstvo, vinogradništvo, zelenjadarstvo in živinoreja v vzročni povezavi s pridelavo sena – travništvo, vrtnarstvo. Ko v dokumentu ni bila izpostavljena nobena kmetijska panoga, je bilo omenjeno s skupnim imenom kmetijsko zemljišče.

Število dokumentov, kjer se beseda *namakanje* pojavi že v naslovu, je 166. Število dokumentov, kjer je beseda *namakanje* pojavi v drobnem tekstu pred naslovom, je 18. V podnaslovu pa se beseda *namakanje* pojavi 23-krat.

Skozi zgodovino izhajanja časopisa Večer in pridobljenimi podatki, je več objav dokumentov na temo namakanja kmetijskih zemljišč opaziti v obdobju 1991-2000, nato število dokumentov upade (slika 20). Pri podatkih pri sliki 20 lahko še omenimo, da zadnji stolpec zajema le obdobje 2011-2016.

Slika 20: Dokumenti, ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji, objavljeni v časopisu Večer, od prve številke do 31. 8. 2016

Slika 21: Primer posameznega članka v časopisu Večer, objavljenega 28. 6. 1946, in povečan izsek, kjer se beseda *namakanje* pojavi.

Kot enega izmed prvih primerov, ko se v časopisu Večer pojavi beseda *namakanje* v kontekstu s kmetijskimi zemljišči, podajamo v članku o regulaciji Pesnice (slika 21). Izsek iz članka, kjer se beseda pojavi, smo za boljšo prepoznavo povečali. Prvi članki na temo namakanja kmetijskih zemljišč se v časopisu Večer pojavijo v letu 1946.

Na sliki 22 podajamo primer objave članka iz zadnjega leta naše obravnave časopisa Večer.

Prijavljen uporabnik: Nina Selan

VEČER8.4.2016
PODRAVJE, stran 23, id:6206005
Vir: Večer ([prikaz na vecer.com](#))**Namakanje pomeni preživetje**

Darja Lukman Žunec

Ivan Kelenc

iz Formina, največji pridelovalec zelenjave na Ptujskem: "Toplo priporočam kmetom, da izrabijo možnost uporabe **namakalnega sistema**. Pri nas, kjer smo imeli sploh prvi namakalni sistem iz Drave, se je izkazalo, da brez tega kmetije nimajo perspektive, četudi se ukvarjajo s klasičnimi poljščinami. Za zelenjavo pa je sploh jasno, da brez umne izrabe **namakanja** sploh ne moreš pričakovati pridelka."

Slika 22: Primer posameznega rezultata v časopisu Večer, objavljenega 8. 4. 2016

Pri slikah 23, 24 in 25 vidimo razvoj spletnega časopisa Večer. Kar je bilo na začetku skoraj neprepoznavno besedilo, ki ga je OCR prebral v okviru takratnih zmoglosti (slika 23), se je skozi leta izboljševalo. Slika 24 prikazuje ta napredek in kasneje slika 25, kjer je objavljeno besedilo popolnoma berljivo.

- Datum: **28.6.1946**, avtor: , stran: **PRVA STRAN (1)**, vir: **Večer**
([približaj](#))

f) J Pojtnina platana t, i, i Emrt fašizmu — avobodo narodu? r i i.; MARIBORSKEGA O K R O 2 J A petek Štev. 43 LATO II. CENA 3 din JL Maribor 28. junija 1946
Mesečna naročnina 10 din Pričelo se se priprave za organizacijo dela na Pesnici kilometrov nas vodi lepa, bela trata ir Ptuja, stianjena med obsima, rodovitna žitna
polja, KJER že te dni pada zlatorumcno klasje pod Jtrcpkimi camahi srpov prilekib ŽANJIC, v malo RAŠICO...

Slika 23: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 1946.

- Datum: **22.1.2003**, avtor: , stran: **SLOVENIJA (14)**, vir: **Večer**
([približaj](#))

14 SREDA. 21 JAMARJA 2003 SLOVENIJA VEČER Elektrarne na Muri bi pričeli graditi do leta 2020 • če ne bo navzkrižje interesov spet preveliko Priložnost za razvoj
Pomurja? Dragomir Peklar, Holding Slovenske elektrarne Maribor: Okozju prijazna, sonaravna energetska izraba Mure bi lahko bila korist na za ves obmurski prostor
Reka Mura naj bi bila za PONJ u RJE izjeranega POMENA. Po njej je ta pokrajina v severovzhodni Sloveniji, ki združuje PR...

Slika 24: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 2003.

- Datum: **8.4.2016**, avtor: **Darja Lukman Žunec**, stran: **PODRAVJE (23)**, vir: **Večer**
Namakanje pomeni preživetje

Ivan Kelenc

iz Formina, največji pridelovalec zelenjave na Ptujskem: "Toplo priporočam kmetom, da izrabijo možnost uporabe namakalnega sistema. Pri nas, kjer smo imeli sploh prvi namakalni sistem iz Drave, se je izkazalo, da brez tega kmetije nimajo perspektive, četudi se ukvarjajo s klasičnimi poljščinami. Za zelenjavo pa je sploh jasno, da brez umne izrabe namakanja sploh ne moreš pričakovati pridelka."

Slika 25: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 2016.

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

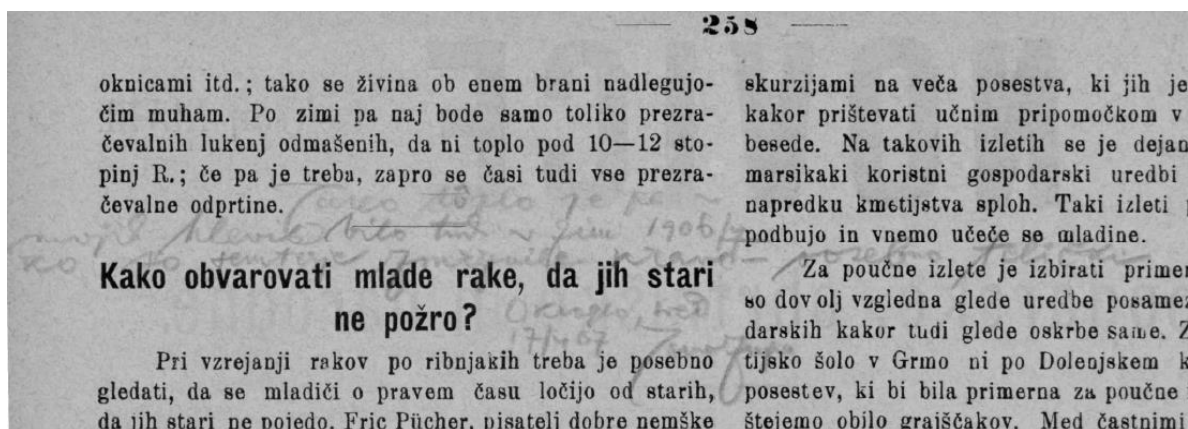
V skladu z opisom v začetnih poglavjih naloge smo pripravili štiri eksperimentalne zbirke oz. skupine podatkov, kjer smo podatke analizirali. Predpriprava za analizo je bila čiščenje zbirk oziroma izločitev neustreznih zapisov. Izločili smo neustrezne zadetke in dobili prečiščene zbirke relevantnih zadetkov, ki se navezujejo na namakanje kmetijskih zemljišč. Pri tem smo naleteli na kar nekaj nevšečnosti, zato k zgornji trditvi dodajamo, da smo pridobili približno oceno pridobljenih ustreznih in relevantnih dokumentov. Kot manj primerna za iskanje tovrstnih informacij se je izkazala pridobljena zbirka iz dLib. Zaradi ogromnega števila zadetkov je namreč izredno težko preveriti, kateri zadetki so potencialno lahko ustrezni in relevantni, saj smo zadetke pridobili na temelju iskanja po celotnih besedilih. Po drugi strani pa iskanje po naslovu prinese le malo relevantnih dokumentov.

Na dodaten izziv pa smo naleteli tudi že pri sami predpripravi zbirk in predvsem pri načinih dostopa do celotnih primarnih besedil. Dejstvo je, da iskalniki ne delujejo po istem principu, zato iskanja nismo mogli poenotiti. Iskalniki imajo namreč svoje posebnosti. Poleg tega pa so tudi dokumenti pri izbranih štirih virih objavljeni drugače. COBISS je bibliografsko-kataložna zbirka, ki ne omogoča sistematične povezave do celotnih primarnih dokumentov, iskanje pa se odvija predvsem le po sekundarnih vsebinskih oz. bibliografskih podatkih (npr. naslov dokumenta, predmetne oznake), kjer uporabimo iskalni parameter *ključne besede*.

Pri Digitalni knjižnici Slovenije, prek njih dostopnih Kmetijskih in rokodelskih novicah ter časopisu Večer lahko (načelno) iščemo dokumente po celotnih digitaliziranih besedilih, vendar pa je dostop odvisen tudi od avtorskih pravic. Na portalu Digitalne knjižnice Slovenije so digitalizirano dostopne le izbrane novejšje publikacije, številne starejše (časopisje) pa so dostopne brez omejitev, saj so avtorske pravice že potekle, zato je med relevantnimi pogosto najti več starejših kot novejših dokumentov. Za dostop do celotnih člankov v Večeru je potrebno geslo oziroma naročniško razmerje. Besedila, ki so digitalizirana, pa so v veliki meri odvisna od zmogljivosti programske opreme optičnega čitalca (OCR), nenazadnje pa tudi od tega, v kakšnem stanju je bil original v času odčitavanja. Vsako pretrganje, včasih tudi kakšen ročni pripis – zaznamek takratnega lastnika (slika 26), povzroči motnje pri odčitavanju in lahko prihaja do napak.

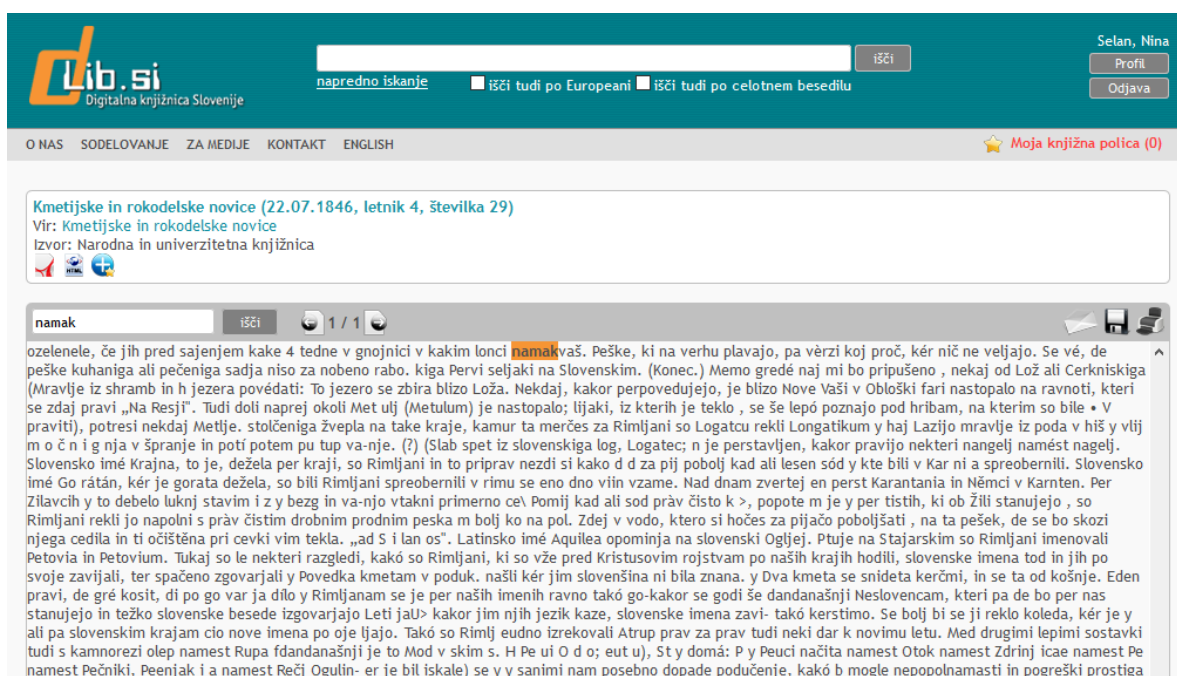
Na tem mestu ne smemo pozabiti tudi na posebnosti starejše slovenske pisave bohoričice, kjer je branje in iskanje pojavnosti določenih izrazov za uporabnika dokaj zamudno (slika 15).

Spodnji članek prikazuje, kako si je takratni lastnik zaznamek napisal kar na stran časopisa. Kaj točno je napisal, nismo raziskovali. Sama vsebina članka v tem primeru ni relevantna. Članek in prikaz teh zaznamkov podajamo zgolj kot zanimivost (slika 26).

Slika 26: Lastnik si je na hrbtno stran naredil zaznamek.

Pri sliki 27 si je možno ogledati primer predogleda besedila, prebranega z OCR. Besedilo je brez oblike, zgolj nanizani znaki. Prednost tega pa je, da znotraj teh rezultatov portal omogoča tudi iskanje posamezne besede. Ob vnosu besede in s klikom na *Išči* lahko dobimo niz zadetkov z izbrano besedo. Poleg te se prikaže tudi število zadetkov, najdene besede pa se obarvajo z oranžno (slika 27).

Slika 27: Primer predogleda besedila, prebranega z OCR

Ena izmed dodatno ugotovljenih razlik med iskalniki je povezana tudi s samim razvojem opreme. Ravno iskanje na portalu Večer nam je dalo ta vpogled. Z razvojem spletnega iskalnika je od leta 2003 možno dostopati do zelo kvalitetno objavljenih dokumentov. Starejše izvode časopisa, ki so bil digitalizirani, si je bilo možno ogledati izključno v pdf formatu. Predogled teksta je bil prebran s programom OCR in kot tak naveden poleg datuma objave. Naslova dokumenta ni bilo možno videti. Kot že omenjeno, so pri Večeru od leta 2003 dokumenti že originalno objavljeni kot besedilo v digitalni obliki, poleg tega pa je znotraj dokumenta iskalno geslo poudarjeno z rumeno. Dokument v pdf formatu je leta 2003 (slika 24) še kot slika, od leta 2004 (slika 28) naprej pa je kot izboljššan pdf, znotraj katerega je možno iskati zadetke z iskalnim ukazom ctrl+f.

■ Datum: **2.3.2004**, avtor: **Jože Rakuša**, strani: **PREKMURJE, PRLEKJA, PODRAVJE (16)**, vir: **Večer**
Letos pričetek namakanja kmetijskih zemljišč
 Subvencije za ekološko kmetovanje najbrž ne bodo obdavčene - Po odzivih na poslane račune za vzdrževanje melioracijskih sistemov odkrili goljuftjo
 Po dveh letih so se člani stranke SLS z območja občine Ormož predvčerajšnjim spet zbrali na svojem rednem občnem zboru. Lani zaradi slabega rezultata na lokalnih volitvah, tako je povedal predsednik OO SLS Miroslav Hanželič, takega zbora ni bilo. Pasivnost, ki je takrat zajela članstvo, naj bi bila posledica zmede, nastale po združitvi SLS in SKD, ter zapoznele reakcije na ustanovitve tedaj nove, desne stranke, kot je kasneje omenil ormoški župan...

Slika 28: Primer iz seznama rezultatov v časopisu Večer leta 2004

Po pričakovanjih smo pri vseh štirih zbirkah dobili veliko dokumentov, ki so se izkazali kot neustrezni in nerelevantni zadetki. Kot ustrezni in relevantni so se izkazali šele po podrobnem pregledu, če je bilo to seveda izvedljivo. Vemo namreč, da je COBISS knjižnični katalog, ki je le popis vsega razpoložljivega gradiva in ne ponuja samega gradiva, kot je to pri Digitalni knjižnici Slovenije, kjer si je možno ogledati digitaliziran izvod publikacije. Kljub temu je na podlagi naših izkušenj za pridobitev bolj celovite slike o domačih objavah na temo *namakanja* za novejša obdobja COBISS ustrežnejši od dLib, saj zajema sistematične bibliografske informacije iz najrazličnejših dokumentov, ki so v COBISS-u obogateni tudi s predmetnimi oznakami s strani bibliotekarjev/informacijskih specialistov na posameznih knjižnicah, ki so vnesle nek bibliografski zapis. dLib pa omogoča zlasti iskanje po starejših digitaliziranih dokumentih, ki jih COBISS ne zajema.

Kot smo v nalogi že opisali, smo uporabili iskalne sintakse, ki so temeljile le na nekaj izbranih, za kmetijstvo relevantnih pojmov (*namakanje*, *njive*, *travniki*, *senožeti*, *sadovnjaki*, *hmelj*, *vinograd*), ko je to bilo možno.

Seveda pa je pojmov, relevantnih za kmetijstvo v kontekstu namakanja, zelo veliko, zato smo uporabili model izbranih pojmov, ki je omogočil bolj splošno primerjavo med izbranimi štirimi zbirkami.

Po pričakovanju je izraz *namakanje* prinesel veliko iskalnega 'šuma', saj beseda *namakanje* v kontekstu z nekaterimi drugimi pridobi povsem drugačen pomen. Nekateri takšni primeri, ki smo jih našli, so:

... *perilo namakajo v zeleno reko* ...

... ribiči so namakali trnke ...

... kopalci so se namakali ...

... kjer je dovolj vode za namakanje pregretim udov ...

... dež je neprestano namakal zemljo ...

... seme namakajte v ...

V nasprotju s pričakovanji pa smo v nekaterih primerih opazili, da je OCR (Optical character recognition) besedo, ki sploh ni bila v kontekstu *namakanje*, prebral kot naše iskano geslo. Zaradi tega smo v takih primerih izraz *namakanje* povezali še z drugim modelnim izrazom ali pa se analize lotili z vizualnim pregledom dokumentov. Slednje je vzelo ogromno časa, saj je bilo treba prebrati toliko besedila v dokumentu, da smo lahko dobili njegovo nedvoumno sporočilo. Za uporabnika je najbolj ustrezno iskanje v iskalniku Večer od leta 2003, kjer so objavljeni digitalizirani dokumenti v celoti in ne več v formatu pdf.

Po naših pričakovanjih ni bilo podvojenih dokumentov. Izjema je le prva številka KRN, ki je sicer digitalizirana dvakrat, vendar je v drugem izvodu dodano na koncu nemško besedilo.

V skladu s pričakovanji smo pridobili najstarejši datum omembe *namakanja kmetijskih zemljišč* v KRN, vendar pa smo zmotno pričakovali, da bo ta podatek pridobljen z iskalnim geslom *namakanje*. Najstarejši članek je bil najden z iskalnim geslom *voda*.

Avtorji dokumentov, objavljenih v časopisu Večer, mnogokrat izpostavljajo sušo in razpravljajo o tem, kako bi bilo najbolj pravilno napraviti namakalne sisteme, a ostane le pri tem. Skozi več člankov beremo, da razpravljajo o isti lokaciji, ki bi jo bilo treba namakati.

Zanimivo je bilo tudi odkritje, da se besedni zvezi *namakalni sistem*, *namakalna naprava* pojavljata šele v časopisu Večer, to je po letu 1945. V času izhajanja KRN se pojavlja besedna zveza *močilo za travnike* ali pa kar samo *nova iznajdba*.

Pri analizi KRN smo ugotovili tudi, da se je v tistem času slovenski jezik še precej spreminjal, ne le slog pisanja, temveč predvsem pisava. V začetnih izvodih KRN je možno opaziti pisavo Bohoričico, ki je zaradi črk, ki danes niso več v uporabi, oteževala naše iskanje. Zaradi tega smo bili še posebej pozorni na sopomenke oziroma druga iskalna gesla.

Iskanje rezultatov z odbiro ustreznih sopomenk se je izkazalo za ustrezno metodo zlasti pri časopisu Kmetijske in rokodelske novice, kjer smo opazili, da se je v tistem obdobju namesto izraza *namakanje* bolj uporabljalo izraze *močilo in močenje*, ki so sopomenke besede *namakanje*. Dodatno nam je dalo rezultate tudi iskanje po lokacijah, ki jih namakamo, torej: *njive*, *travnik*, *senožeti*, oziroma po predmetih, s katerimi namakamo: *deževnica*, *vodnjak*.

Med pregledom virov za našo nalogo smo zaznali, da se je v preteklosti večkrat uporabljalo izraze *senožeti*, *travniki*, *deževnica*. Medtem ko smo v novejših dokumentih večkrat našli rabo izrazov *namakanje*, *njive*, *suša* in besede *sistem*. Iz navedenega lahko komentiramo, da besedna zveza *namakalni sistem* spada med izraze nove dobe. Drugače je npr. z besedo *voda*. Ta beseda se ni spreminjala razen naglaševanja.

5.2 SKLEPI

Namen diplomskega dela je bil pridobiti pregled pisanja o pojavnosti namakanja kmetijskih zemljišč v različnih informacijskih virih na področju Republike Slovenije. Z obravnavo virov COBISS, dLib, KRN in Večer smo naleteli na izziv že pri sami predpripravi zbirk. Iskalniki ne delujejo po istem principu, poleg tega pa so tudi dokumenti pri izbranih štirih virih objavljeni drugače. Zaradi navedenega iskanja nismo mogli poenotiti. Od vseh naštetih izbranih virov je najmanj primerna za iskanje tovrstnih informacij pridobljena zbirka iz dLib. Zaradi ogromnega števila zadetkov je namreč izredno težko preveriti, kateri zadetki so potencialno lahko ustrezni in relevantni. Zadetke smo pridobili na temelju iskanja po celotnih besedilih. COBISS kot bibliografsko-kataložna zbirka ne omogoča sistematične povezave do celotnih primarnih dokumentov, zato je iskanje temeljilo le na sekundarnih vsebinskih oz. bibliografskih podatkih (npr. naslov dokumenta, predmetne oznake), kjer uporabimo iskalni parameter *ključne besede*.

V delu smo ugotovili, da je informacija o namakanju prišla k nam iz tujine. V skladu s pričakovanji smo našli starejše datume objave v Kmetijskih in rokodelskih novicah. Pri tem dopuščamo možnost, da je kje še kakšen starejši, morda tudi kje drugje, ki bi ga morda našli s kakšnim drugim iskalnim pojmom. Med pregledom zgodovinskih let, ki smo jih obravnavali pri časopisu Kmetijske in rokodelske novice, smo opazili pojavljanje člankov na temo namakanja kmetijskih zemljišč, vendar pa šele pri časopisu Večer na podlagi obravnave daljšega obdobja in večjega vzorca člankov vidimo, kako je bila tema namakanja obravnavana v časopisu v zadnjih desetletjih. Objave se pojavljajo precej konstantno, več objav dokumentov na temo namakanja kmetijskih zemljišč je opaziti v obdobju 1991-2000. Za tem število dokumentov upade.

Pomislili smo, ali morebiti ta pojav lahko povežemo z ugotovitvami avtorice članka *Primerjava razvoja namakanja v Sloveniji z globalnim trendom* (Cvejić in sod., 2015), kjer je ugotovljeno, da se je v Sloveniji v zadnjih letih bolj delalo na razvoju novih namakalnih sistemov kot pa na posodobitvi obstoječih. Vendar se zavedamo, da je bilo zajetih premalo število dokumentov, da bi to lahko potrdili.

6 POVZETEK

V skladu z opisanimi metodami v uvodnih poglavjih dela smo pripravili štiri eksperimentalne zbirke oz. skupine podatkov, kjer smo pridobljene podatke s kvantitativno metodo štetja analizirali. V sklopu priprave zbirk za analizo je bilo potrebno izločiti neustrezne dokumente. Izločili smo neustrezne zadetke in dobili prečiščene zbirke relevantnih zadetkov, ki so se navezovali na namakanje kmetijskih zemljišč. Uporabili smo iskalne sintakse, ki so temeljile le na nekaj izbranih, za kmetijstvo relevantnih pojmih (namakanje, njive, travniki, senožeti, sadovnjaki, hmelj, vinograd). Zaradi različnih spletnih iskalnikov in tudi ponjenih objav v izbranih virih, iskalnih metod nismo mogli povsem poenotiti.

Vzajemni računalniški katalog slovenskih knjižnic COBISS je bibliografsko-kataložna zbirka, ki ne omogoča sistematične povezave do celotnih primarnih dokumentov. Možno je le iskanje po sekundarnih virih. Digitalna knjižnica Slovenije ponuja iskanje po celotnem digitaliziranem dokumentu. Znotraj Digitalne knjižnice Slovenije smo dostopali do Kmetijskih in rokodelskih novic, ki so bile naš tretji vir. Za četrti vir smo izbrali časopis novejšega datuma, časopis Večer, ki ponuja dostop do arhiva, ki je v celoti digitaliziran.

Po opravljenih analizah smo pridobili iz COBISS-a 599 različnih dokumentov, ki se navezujejo izključno na namakanje kmetijskih zemljišč. Med temi 599 različnimi dokumenti, ki smo jih odbrali z izbrano besedo namakanje, se v 567 beseda namakanje pojavi že v naslovu. Pri analizi vira Digitalna knjižnica Slovenije smo ugotovili, da je količina navidezno ustreznih zadetkov tako obsežna, da bi bila podrobna analiza te predolgotrajna. Tega se v delu nismo lotili. Iz navedenega tudi nismo pridobiti podatka, v katerih publikacijah se ti pojavljajo, ravno tako tudi ne datuma ene od starejših objav. Pri analizi Kmetijskih in rokodelskih novic smo pridobili 56 ustreznih in relevantnih člankov in le v 6 člankih se beseda namakanje pojavi že v naslovu. Po analizi časopisa Večer pa smo pridobili 1158 člankov, ki so se navezovali na namakanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Od teh se v 166 namakanje pojavi že v naslovu.

Z obravnavo vseh uporabljenih virov smo ugotoviti enega izmed prvih datumov omembe namakanja v slovenskem časopisju, in sicer pričakovano v Kmetijskih in rododelskih novicah, vendar pa ne z iskalnim geslom namakanje. Dobili smo ga z besedo voda. Članek je izšel 13. 3. 1850, letnik 8, številka 11.

Analiza vseh štirih virov nam je ponudila mnogo zadetkov, relevantnih in nerelevantnih. Glede na to, da smo uporabili le nekatere iskalne sintakse, ki so temeljile le na nekaj izbranih, za kmetijstvo relevantnih pojmih (namakanje, njive, travniki, senožeti, sadovnjaki, hmelj, vinograd), bi povsem verjetno z uporabo katerih drugih iskalnih sintaks rezultat bil drugačen.

7 VIRI

- Ambrožič M., Šavnik M., Krstulović Z., Katić U., Svoljšak Š. 2006. Strategija razvoja Digitalne knjižnice Slovenije dLib.si 2007-2010. Ljubljana, NUK: 78 str.
- Ambrožič M., Žumer M. 2015. Libraries and the library system of Slovenia. *Library Trends*, 63, 4: 725–744
- Bartol T., Stopar K. 2004. Scientometric assessment of publishing patterns of agricultural researchers in the Slovenian national journals as indexed by the national online bibliographic database COBISS/COBIB. *Acta agriculturae Slovenica*, 83, 1: 191-204
- Bartol T. 2007. Pregled in analiza izbranih podatkovnih zbirk ter predmetnih oznak za področje lesarskih znanosti in tehnologije. *Zbornik gozdarstva in lesarstva* 83: 3-14
- Biggins M. 2008. The digital library of Slovenia (dLib.si). *Slavic and East European Information Resources*, 9, 3: 294–298
- Bogataj Jančič M., Virag L., Jerovšek R., Domjanič Ž. 2009. Strokovna gradiva in podlage za pripravo predloga sprememb in dopolnitev ZASP za optimiziranje delovanja digitalne knjižnice Dlib.si. *Inštitut za intelektualno lastnino*: 310 str.
- Brunetti M. T., Peruccacci S., Antronico L., Bartolini D., Deganutti A. M., Gariano S. L. 2015. Catalogue of rainfall events with shallow landslides and new rainfall thresholds in Italy. V: *Engineering Geology for Society and Territory – Volume 2: Landslide Processes*: 1575–1579
- Cvejić R., Zupanc V., Pintar M. 2015. Primerjava razvoja namakanja v Sloveniji z globalnim trendom. *Hmeljarski bilten*, 22: 74-85
- Dimec Z., Hočevar M., Kavčič I. 2001. Priročnik za enostavno uporabo katalogizacijskih pravil (PREKAT). Ljubljana, NUK: 164 str.
- Feng S., Manmatha R. 2006. A hierarchical, HMM-based automatic evaluation of OCR accuracy for a digital library of books. V: *Proceedings of the ACM/IEEE Joint Conference on Digital Libraries*: 109–118
- Goodale P., Clough P. D., Fernando S., Ford N., Stevenson M. 2014. Cognitive styles within an exploratory search system for digital libraries. *Journal of Documentation*, 70, 6: 970–996
- Hill H., Bossaller J. 2013. Public library use of free e-resources. *Journal of Librarianship and Information Science*, 45, 2: 103–112

- Holcar M. 2013. Identifikacija vsebin s področja lesarstva v Digitalni knjižnici Slovenije (dLib) na primeru publikacije Kmetijske in rokodelske novice: diplomsko delo - univerzitetni študij. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo: 54 str.
- Kalan P. 1967. Abecedni imenski katalog. Nova izd. Ljubljana, DBS, NUK: 157 str.
- Koren G. 2001. Primerjava uporabnosti spletnih strani časopisov Delo, Dnevnik, Večer in Finance. V: Dnevi slovenske informatike Portorož, Slovenija, 18.-21.april 2001. Zbornik posvetovanja DSI 2001. Ljubljana, Slovensko društvo Informatika: 549
- Koritnik E., Klasinc J. 2013. Digitalizirano in izvorno digitalno gradivo na portalu Digitalne knjižnice Slovenije pregled nekaterih novih objav v letu 2013. Knjižničarske novice 24, 3: 7-9
- Krstulović Z. 2016. Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si) – osrednja slovenska digitalna knjižnica. V: Domfest; 4. E-domoznanstvo. Učinek sodobne informacijske tehnologije na domoznansko dejavnost v knjižnicah na Slovenskem. Ljubljana, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije: 47-56
- Manley L., Holley R. P. 2012. History of the Ebook: The Changing Face of Books. Technical Services Quarterly, 29, 4: 292–311
- Michalek G. V., Benford J. 2009. The Pittsburgh Jewish newspapers project: Digitizing archival newspapers for full-text searching. Journal of the Association for History and Computing, 12, 1.
<http://hdl.handle.net/2027/spo.3310410.0012.106> (13. 4. 2016)
- Neudecker C., Tzadok A. 2010. User collaboration for improving access to historical texts. LIBER Quarterly, 20(1), 119–128
- Powell T., Paynter G. 2009. Going grey? Comparing the OCR accuracy levels of bitonal and greyscale images. D-Lib Magazine, 15, 3–4.
<http://www.dlib.org/dlib/march09/powell/03powell.html> (13.4.2016)
- Purday J. 2009. Think culture: Europeana.eu from concept to construction. Electronic Library, 27, 6: 919–937
- Reakes P., Ochoa M. 2009. Non-commercial digital newspaper libraries: Considering usability. Internet Reference Services Quarterly, 14, 3–4: 92–113
- Seljak M. 2009. Kako racionalizirati katalogizacijo in izboljšati funkcionalnost sistema COBISS. Organizacija znanja, 14, 4: 172-179
- Seljak T. 2011. Ni samoumevno, da imamo Cobiss in Sicris. Večer, Sobotna priloga, 67, 204: 12-13

- Slovenski pravopis. 2001. Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša: 1805 str.
- Šalamon B. 2000. Možnosti slovenskih spletnih časopisov. V: Uporabna informatika. Ljubljana, Slovensko društvo Informatika: 99-101
- Šlebinger J. 1937. Slovenski časniki in časopisi. Bibliografski pregled od leta 1797-1936. Ljubljana: 175 str.
- Štor Z. 9. maj 2005. Večer. Časopis že dolgo niso več črke, sta samo 0 in 1: deset let digitalnega Večera. Večer, 61, 105: 7
- Štular Sotošek K. 2006. Informacijski portal za upravljanje z znanjem Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si). Ljubljana, NUK: 11 str.
- Valtysson B. 2012. EUROPEANA The digital construction of Europe's collective memory. Information Communication & Society, 15, 2: 151–170
- Van Der Wurff R. 2008. Online and print newspapers in Europe in 2003. Evolving towards complementarity. Communications, 33, 4: 403–430
- Van Oostendorp H., Van Nimwegen C. 1998. Locating information in an online newspaper. Journal of Computer-Mediated Communication, 4, 1, doi: 10.1111/j.1083-6101.1998.tb00089: 5 str.
- Zgodovinski mejniki. 2016.
<http://predstavitev.vecer.com/v1/sl/default.asp?kaj=Zgodovina> (13. 4. 2016)

ZAHVALA

Z vsem spoštovanjem se zahvaljujem mentorju prof. dr. Tomažu BARTOLU za vse nasvete, napotke, doslednost in strokovno svetovanje pri izdelavi te diplomske naloge.

Obenem se z vsem spoštovanjem zahvaljujem tudi somentorici prof. dr. Marini PINTAR, ki me je spodbudila k nastanku tega dela, z razumevanjem nudila vso podporo, strokovne in življenjske nasvete.

Zahvalila bi se tudi dr. Karmen STOPAR in doc. dr. Vesni ZUPANC za nesebično strokovno svetovanje in pomoč pri nastajanju tega dela.

Nenazadnje se zahvaljujem tudi družini in prijateljem za vso podporo, potrpežljivost in zaupanje, da bo to diplomsko delo uspešno dokončano.